

B. I. lat. pag. 570

L eleg. m.

487

B. L. N 47

Ed. Meyer

JANI LEONICENI
VERONENSIS
METAMORPHOSIS

ÆSCULAPII & APOLLINIS
PANCREATICI.

GRATIANOPOLI,
Apud ORLANDUM BON-TEMPI.
A^o cl^o l^o c lxxii.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

DEDICATORIA

Illustri Viro

CAROLO à SALLA.

*Cui dono lepidum novum libellum
Arida modo pumice expolitum?
A Salla, tibi; namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas:*

Cumque hoc totum mi-
mum sapiat, & supra jo-
cos veritatis quoque prodat
conscientiam, Te hic judicem,
Te diribitorem voco; quem
enim alium hic sollicitem, non
apparet: quando Tu non pro-
fun-

DEDICATORIA.

funda tantum omnium scientiarum & ipsius Medicinæ, sed Anatomix quoque rarissima perlustrasti : quando & vetustatis Tibi auctoritas magna & novitatis semper fuit. Quæ moderatio, cum in Te summa sit, & veram probat & inculpatam Doctoris fidem. Hoc ergo se pretio devovet hic libellus, non morose, sed ex occasione & inter ludos conceptus. Aude aliquid, Vir Illustris, animo tuo indignius, & subsecivæ horulæ impendio devotionis nostræ sensum intellige. Si in indice offendit, quod Æsculapium Apollini, semideum Deo anteposuerim, Dionysii reminiscere majoris. Æsculapium voco veterem & barba-

ba-

DEDICATORIA.

batum Magistrum, & quod senilis gravitatis habet multum; Apollo, etsi pater est illius, tamen quod glaber est, & adolescentiari solet, discipulo nomen est: uterque Pancreatici, quod inglorium Pancreatis succum alter alterius auxilio in famam produxerit: Illi unam insignem fraudem inter fuligines & camini nidorem natam imputavi; Huic copiosissimos inde in Anatomicis errores; utrisque intolerandæ majestatis supercilium; à quo cum tu longe sis remotus, non dubitavi, hoc quidquid est facetiarum, incorrupto Tibi destinare. Tu mihi ea frontis serenitate occurre, qua quosque demereri soles; Tu rem medi-

DEDICATORIA:

cam inutilis vappæ præjudicio
nuper obscuratam illustra, vin-
dica majorum labores, &, quod
facis, Veritatem, unicum mise-
ris mentibus solatium, antiquis-
simam habe. Vale Vir Illustris,
& me quo soles, favore prose-
quere. Vale pancratice & ath-
letice.

Gratianopoli.

ἔξω τῷ ἑλαίῳ.

vertente anno

Pancreatico.

JANUS LEONICENUS

PERSONATUS.

HY.

HYPOCRITA

de se ipse

ad LECTOREM.

Quid mea tu rodis torto secreta labello.
Vel teneram frontem ruga senilis arat?
Non dicam, vel si pereas, quibus exagita-
tus

Quidve dolens, vel quo numine detonui.
Te titulus vexat, Te nomen in indice fictum,
Et quod non famæ sum memor ipse meæ;
Aut quæcunque traho maculosæ sibila ceræ,
Quod sint personis congrua quæque suis.
Non tamen, ut verum simulato nomine mu-
tem,

Ulla conari cum ratione potes.
Sis Nomenclator, sis conscius usque tacendi,
Denique sis nostris Oedipus in tabulis.
Multa licet natum testetur charta Batavum,
Atque alio videar Barbarus esse loco;
Heic

Heic Italus , vel quem commendat vernula
Gallum

Lingua , nihil certe pagina nostra dabit.
Sed LEONICENI quod quæro nomine
notus

Esse , facit veri nominis invidia.
Quod *Veronensi* jungat me scena Catullo,
Non patriæ titulus ; vera loquentis erat.

ITERUM.

FRontem solve Cato, refinge vultum :
Ridendas tenet hæc tabella partes,
Permisti salibus juvant lepores
Et verum bene temperatur acri.

V A L E.

J A N I

JANI LEONICENI
VERONENSIS
METAMORPHOSIS

*Æsculapii & Apollinis
Pancreatici.*

Um nuper jurati quidam Antiquarii hodiernorum temporum insaniam proscripsissent, & sedentes in causa Deos Deasque omnes, de nova hac rerum facie remedioque maturè movendo, sententiam rogassent, jamque res ad interdictum spectaret, irrupit subito & mensam δαδενάθεον turbavit recocta Anus, Ditis nocte emersa, lacera palla Discordia, & clamorosos urgentesque magistros per Apparitores silere jussit; qui ut Sagæ mulieris

A

car-

carmine defixi, nec verbum mutire nec causam persequi potuerunt. Sed vix imperata pax erat, quin ad tubarum undique sonantium clangorem accederent sagati Principes, gladio latus cincti, & vultu non nisi cædem & sanguinem spirantes; qui cum præside Gradivo patre Reip. non in studiis, sed armis quærendum esse præsidium intonerant, tristior in Parnassum nuncius venit, famigeratissimum Academiae Lugdunensis Medicum, præpostera quadam indulgentia, duplicata contra legem & vitæ ordinem opii medicaminis dosi, & in Salis volatilis, quo unice in vita fruebatur, individuo contubernio fatalem sibi maturasse horam: ad quod cum aliqui Deorum inhorrescerent, & Domina Venus, quam facilem sibi & amicam nactus erat vivens, mulieroso ululatu totum Parnassum impleret, soli Hygiæ Matri constantia mansit in vultu, & Mercurius, quam vivo dudum paraverat exprobrationem, nunc etiam mortuo facere non destitit; sed veritus, ne stupor, quem morienti immoderatus Papaveris succus adflaverat, ab injuriæ sensu hominem vindicaret, evocatam aurea virga animam, & post iterata demum lixivi sales lomenta obliivis purgatam conventus traxit in medios, & sentientis jam umbræ certus, Adeo,

Æsculapii & Apollinis. 3

Adeo, inquit, nunc res rediit, Dii Deæque, quique in Concilio estis, ut nisi deturpatæ per hunc Medicinæ & ad nocentissimam sectam inclinanti mature remedium adferatur, nostra, quæ jam diu apud mortales invaluit, reverentia conclamata sit, &, quæ vel commune ob vinculum magna indignatione sunt artes, amisso pretio Patronum non inveniant. Neque mea tam, quam querentium quotidie Medicorum injuria moveor, qui & in terris & hic, postquam rebus humanis dixerunt valere & plaudere, de misera isthac medicinæ & studiorum, quæ ipsi horrore quodam tractaverant, infamatione moniti sæpe iterumque me vestram exorare patientiam compulerant. Gravis imprimis fuit & solennis Dogmaticorum querela de nupero hoc Archididascalo, quod mirifica quadam ostentatione pietatis, quam maxime verbis contemferat Dictaturam, severissime affectasset, & quod multo est deterius, insullos quosque & vacerrofos Juvenes, ut bilis fuccique Pancreatici vitio cunctos imputare morbos perdidiciderant, in grave Medicorum cooptasset collegium. Et si loqui libere possum, etiam major mihi in præcordiis sævit dolor: nam, ex quo adolescentium animos natura à laboribus alienos hæc nuper compendiaria

fascinavit, & invito potentissimo meo numine à Rhetorum & Philosophorum depulso pabulo Doctoris extulit supercilium, ipsi illi vix dum prætextati, & Magistri discipulatu recens elapsi spes suas ambitioni donare, & supra maximos quosque & exercitatissimos viros inverecunde se jactare non dubitarunt; cum tamen nihil sani coloris emineat, sed omnia eodem cibo pasta, non possint usque ad senectutem canescere: Itaque ad hanc tam vanam illecebram convolarunt undique purgamenta literarum, Tonsores Licini, Pharmacarii Lucripetæ, Ofelli certe abnormes, cum levitate tum dira esuritione compulsi: quæ turba cum & gestus & vocem populo commodare ex sordidarum artium ingenio ad-suevit, in ægrorum quoque solatium hoc se auctore adhiberi passa est: præsertim, quando nunc linguæ major esse usus apud invalidos cœpit, quam solidæ eruditionis, & loquacissimus quisque sit idem doctissimus; Longe enim hinc παιδεία ἑλληνικὴ καὶ ῥωμαϊκὴ: Latinis vero alias modulis ita decumbentium captant ingenium, ut Corvos poëtas & Picas poëtrias Pegasium cantare melos existimes. Nimirum hoc quoque popello debebatur mala credulitate persuaso, sine quodam peregrino verborum sonitu suum arti decus constare non posse.

Æsculapii & Apollinis. 5

se. Quod quam sit νόμος ἰατρικῶν & omnium vestrum decretis adversum, vel unus, qui apud Jovem cœnat, Hippocrates testari abunde queat. Videor audire querulum Heroem, profanata jam esse tot annorum sacra, nec ullum habere majestatis suæ pondus, neque in Academia jam aut Palladio tractanda esse, quæ tot seculorum reverentia his consecraverat, sed in foro apud Canalem, vicatim apud Rusticos, in theatro apud Circulatores, tandem quoque in gynœcio apud irrefecti unguis Canidias. Temere ordinata sunt studia, & in suum chaos revolvatur necesse est eruditum vulgus. Quo non labore opus fuit ut in societatem coalescerent disciplinæ; agite ergo, dispalescant iterum, jubente sic Apolline Deorumque choro: repetant Grammaticam Græculi & quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet; repetat jus suum Areopagus; porticu non elabatur Chrysippi acumen; Ægyptus vulgo credat medicinam & morose fervet; ex tot tandem naufragii tabulis confuta academia pejus quam alias naufraget. Quis ergo furor Magistri nostri sacramento se Legi devoventis, mox violata fide sanctissima artis præcepta infamantis? Quis Majorum auspicia aut bonam mentem ita contempsit, & jejunos usque juvenes &

ineruditos non toto vertente anno ad Lauream admovit Apollinarem? Quod si passus esset laborum gradus fieri, ut studiosi juvenes lectione severa mitigati sapientiæ præceptis animos composuissent, ut, quod vellent imitari, diu audissent, jam longe tolerabilius se res medicæ haberent, nec tam essent ἰατροὶ φήμην μὲν πολλοῖς, ἔργῳ δὲ πάνυχας βαροὶ: at experimentorum vanissimo strepitu hoc effecit, ut, cum in Galliam venerint aut Italiam, putent se in alium terrarum orbem delatos.

At hoc quoque ferremus, Patres conscripti, si modestiæ quadam specie se continuisset hic Archisynagogus; cæterum, postquam in aliorum temere debacchatus est censuram, & recenti admodum frivolaque in Praxin suam præfatione debacchatur, tum se Dictatorem insolenter fecit, tum, quod pessimum, Deorum est religione abusus. Imo ut parum abesse à scelere videatur, in causa ludicra, & si Diis placet, à conscientia sua aliena testem appellare Deum & sanctissime vovere ausus est. Sed quæ religio Viri esse potest, qui & vobis, Dii Deæque, & Æsculapio Patri datam fidem ultro fefellit, & quo se obstrinxit sacramento perfide exsolvit. Juravit olim ipse hic Doctor, jurant hodieque omnes Medici,
nemi-

Æsculapii & Apollinis.

neminem sese ad hæc sacra admissuros esse, εἰ μὴ ὠρκισμῶν νόμῳ ἰατρικῶ, nein-
nem εἰ μὴ Ὀπίθολον, verba cito νόμῳ ἰατρι-
κῶ, φύσις, διδασκαλίας, τρόπος εὐφυέας,
παιδομαθείας, φιλοπονίας, χρόνος. Egregiam
ergo fidem Magistri ! qui contra alia omnia
facit, nec Legis ulla aut jurisjurandi religione
tenetur. Scilicet *ingenii* habuisse rationem exi-
stimandus est, qui vaferrimum quemque &
illepidum ad sacra hæc tantum non pertraxit,
& parentum votis arti destinatum sua insuper
adjuvit benignitate, & vel φύσις ἀντι-
πρατίδης, hoc ipso in fraudem Legis, extu-
lit in medicastrium. Scilicet *Disciplina*, cum
nostri illi Candidati ad edocti hominis con-
spectum fugiant, sicut è porta ludis cum
emissus est lepus. *Ingenuitati* vero in tantum
locus est apud hosce, ut improbo ore inge-
nuorum elevent labores, & sua ipsi opera me-
ritorie extollant. Nunc, *Informationem* ma-
turam & jam inde à puero nullam habent
feræ eruditionis candidati; cum enim ad hanc
artem multa vetustatis cognitio perquam sit
necessaria, solos hic ἀναλφαβήτας, solos
ὀψιμαθεῖς, quosque in juventute discere pu-
duit, in medicos formavit nostri ingenium
Præceptoris. Sed quis *Labor* est ejurata Ve-

terum & optimi cujusque lectione, unius duntaxat libelli exercitio omne artis punctum ferre, & quasi *Temporis* compendio experimenta constarent, intra annum alterum hoc duce Archididascolo bicipitem scandere Parnassum. Ut merito vobis suspecta esse debuerit Thessali hujus tam præcipitis indulgentia, & nimis similis blandimentis voluptatis, primam statim ætatem placidæ condonantis quieti, longos proponentis somnos, & seros tandem, quibus sapere oportebat, annos tyrocinio destinantis. At concederetis, scio, illum benigne & liberaliter promittere, si una cum istis constaret maturitas & solidus mansurusque fructus: nunc autem sordida invasit & de Candidatorum numero insolens prædicatio: sed Candidati qui & quales? nullis sapientiæ dogmatis, nulla severitate compositi, miseri, infelices, &, si vultis omnia dicam, quorum anni ad tesseras venerunt. Hos tamen, qui sicut Nilo canis, ita fonte labra proluerunt medico, bonis omnibus fastum facere quousque feremus? Nimirum ingens fuit & quam mala Doctoris nostri persuasio, qua unum se experientiam tyronibus induisse adhuc nascentibus, & altero fere anno omnia erudivisse artis capita impensius jactat. Certe *ἐμπειρία* non est, qua nihil difficilius esse ipsi
illi

Æsculapii & Apollinis. 9

illi Antescholani fatentur, sed barbaries, sed
mera ἀπείρεια, & ut verbis utar legis Hip-
pocraticæ, κακὸς θησαυρὸς ἢ κακὸν κειμή-
λιον τοῖσι ἔχουσιν αὐτέλει, ἢ ὄναρ ἢ ὕπαρ,
δυσμίας τε ἢ ἀφροσύνης ἀμοιβή, δειλίας
τε ἢ θρασυτήτης πηγή. Deinde ex hac quo-
que morum corruptione, vel, si placet, Magi-
stri clementia tam multis tamque variis hæc re-
gio abundat πειθοδαίταις, ut facilius sit medi-
castrum quam ægrum invenire; sed inter illos

πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δὲ τε
βάκχοι,

qui tamen & ipsi, postquam audacia quadam
in vulgus grassati sunt, successibus læti su-
perbe insultant Apollinis filiis, & si vel unum
ex tanta supellectile suppeditet Pandora re-
medium, cœlum Jovis se tenere arbitrantur.
Itaque vexant experimenta, & dum in eruen-
dis medicamentorum confectionibus latent,
aut è metallis fructum capiunt, vel ambi-
tiosa paupertate ad damnata animalium scy-
bala & ipsas urinas humiliter descendunt. Et
est hic quoque Magisteruli hujus aliqua insa-
nia, non minore invidia Lotii venditantis se-
creta; Imo, tanquam satius esset excrementi
nidore quam eruditione inclarescere, unicam
illas lauticias orbi impertivisse solus sibi visus
est.

est. Sed ignoscat quæso Circulatoribus, ignoscat Vespasiani genio, qui & ipse bonum lucri odorem hauserat. At tu

Desine Fullo sacram manibus contingere
lympham;

Chemicus in dios urinas extulit usus,
Effætumque semel pretio reparavit odorem:
Et quasi deliquio rerum natura laboret,
Unus in auxilium desertas advocat artes.

Jamque excesserat Parnasso Magister, cum ad tam manifestam criminis dritatem pedem referre, & se Salemque suum Volatilem novo plane lenocinio conciliare sodalitio agitabat; & redeunti quidem cum muliebri comitatu tota vacabant subsellia. Sed ut mutatum hominis vultum & vestem circulatricem & novas deinde focias deprehendimus, nihil suspicabamur aliud, quam esse quendam de canale aut foro hominem, qui olim pastillos & quæ, nescio, Poppæana in Parnasso venditaverat, sive Joannem Zecca Bononiensem, seu alium Francofurto Aretalogum. Nihil tamen in hoc apparatu magis turbabat, quam ingens fortunarum & virginum stipantium moles, quæ cum ab uteri morbis à Suffocationibus hoc præcipue auctore revixerant, sequi quocunque euntem elogio destinabant. Confuso primum & indistincto cantu Parnassus resonabat,
mox

Æsculapii & Apollinis. **II**

mox intercessit silentium, postea tanquam animus rediisse videretur, majore ululatu prodiit balba de nare ζῶν ἢ ψυχῇ. Ad quem adeo tinnitum Dearum quoque conjugiiis solennem parare se ad certas nuptias Dii constituerant, cum una, quæ aderant, virginum protulit de sinu lagenulam, latice sacro & urinoso plenam, Magistroque & Duci gregis, qui solus Vir erat, tradidit in manus; qui ut conscenso altius scamno potestatem dicendi sibi fecerat, insolenti læva latus fulciente, & vasculum, quod tenebat, dextra extollente, totum confessum ad tantum propositum novo horrore perculit. Nam cum maxima qua poterat invidia Apollinis se beneficio in divinum incidisse remedium, multis laboribus, majore tandem impendio exhaustum proclamaret, cum deinde non ad certos tantum morbos, sed universam rerum naturam suum extendere secretum non dubitaret, & ne quid deesset scenæ, solam & unicam esse præparationem, quam ipse sciret, subjiceret, excidit rursus constantia attonitis, nec Professore jam aut Literatum existimantibus, sed quotidianum quendam de trivio aut Ambubajarum collegiis Agyrta, ineptissimo verborum tractu sordes suas prosequentem. Verum ut supplicium sumere convenerat, quod

quod publicam dignitatem habitu circumforaneo dissimulasset, ex improvise urinose salis odor toto ingravescere Parnasso cœpit, adeo ut Deorum nonnulli ad deliquii sensum Nectar sibi miscere Ganymedem juberent. Quare, ne quid gravius statueretur, hircose salis prohibuit fœtor, sed fugæ imposita necessitate apparitorum undique excitantium probris cum Gynœcio, cum fiscis & sportulis, quibus salelem suum condiderat, toto cœlo pellebatur: sed Apollo, qui mira animi constantia fœtorem solus sustinebat, ergo hic, inquit, contumeliam nobis facere non desistit, & quasi morbi nos tangerent, medicinam sanctissimis hisce locis proponit? aut hic tam jejunos est, ut nesciat se in Parnasso consistere, ubi defuncti terræ periculis morbisque eluctati Nectaris & Ambrosiæ adventitia excipi æternum solent, non mutato vitæ proposito. Accidit autem, ut, dum tristis abitum parat Magister, ingentem libellorum numerum per Deorum limina sparserit, ratus fore, ut, quod naso & auribus odissent remedium, ad chartæ rursus memoriam sollicite requirerent; & plane ita evenit. Nam Mercurius, ut elapsa manibus ludibria notabat, schedam de terra sustulit, & male excepta narrantis verba dictante libello conventui exposuit. Scilicet *Prefatio*
erat

erat *Auctoris altera ad Reip. ac Bonorum aman-*
tem. Ergo, cum plerique Deorum indecen-
tem omnino & circumforaneam insolentiam
in Professorio habitu mirarentur, alii ad in-
conditam barbariem latiaris terræ hospites
auditum cera opplerent, alii vero, & hi ri-
gidioris censuræ, accersita esse & emendicata,
quæ ille tantopere à cœlo repeteret homo ri-
dicule pius, ostenderent, exsulantem pridem
Magistrum ad causæ dictionem citari passi sunt,
ut quid per conscios censores animadverte-
retur, cognosceret. Et Mercurius quidem,
omnis urbanitatis artifex, faciam, inquit, ut
qui aliorum censuram usque adeo exagitas,
actutum videas, manticæ quid in tergo fiet,
& qua tu inhumanitate cujusque auctorida-
tem jugulare fatagis, eadem tuam imperiosius
asserere scias. Primum autem, quid arrogan-
tius dici aut fingi à te potuit, quam *non me-*
tuere te, ut ea quæ tanquam experta ideoque
certa & vera exhibes, falsi arguantur ab ullo.
Ergo experimenta fucum non faciunt, & uni
tibi adeo sensus constant, ut circumstantia-
rum nihil, nihil accidentium fugere quæren-
tem possit? Dii vostram fidem! *Expertæ* unius
Magisteruli, *certa, vera*, Synonyma esse, &
si Diis placet, oraculis propiora; contra, quæ
alii ad infringendum argumenta opponunt,
fri-

frivola, *cavillationes* ac *argutias* meras, pul-
crum hoc & censorio spiritu dignum. Itaque
non male tibi consulis, quod hac confusus
prærogativa omnes quam liberaliter invitare
sustineas, ut ex *assertionibus* tuis, credo, plus
quam Mathematicis, *exsurgentes dubitationes*
descriptas ad te mittant. Nam ex *suspicionibus*,
quidem & opinionibus, dubitationibus ac conjectu-
ris, validis, me Hercules, medicinæ fulcris
(si alias rectè hoc tibi imputat etiam post
mortem Epigrammatarius plane *ἀνὰ*)
dubitationes oriri & incertitudinem despera-
tam, vel te iudice, necessarium est. Sed quæ
ista vis est, ut ad Te hominem privatum
occurrentes mandent scrupulos, imperan-
tis: hoc nimirum consilio obnoxiam tibi
facere & tributariam scholam, & quæ nihil
clam te aggredi, nihil, quod tuis sit vel do-
gmatis vel instituto contrarium, experiri
queat, contendis. Hæc est Dictatura illa,
quam dum operose contemnis, unice appetis.
At mox omne exemplum humilitatis super-
gressus, *erroris convictum daturum te Victori ma-*
nus, invito tuo genio promittis, & quasi me-
mor fragilitatis humanæ hoc censorium clau-
dis Paragraphum oraculo, *sic enim nos decet*
tam victos quam Victores cum veritate triumphare. Vox hominis! adeo enim mihi tu videris
animo

animo in veritatem obfirmato, ut si vel Divæ habitu de cœlo caderet, non tamen, quas ipse tanquam Prudentum responsa semel sanxisti *opinionēs*, ullis sis conditionibus vel argumentis rejecturus. Quod ne me putetis odio inductum loqui aut malevolentia, rem mea memoria factam, si placet audire, exponam. Medicus fuit ingenuus, &, si quis alius, modestissimus, qui animum suum incerto illo Bilis motu in Cavæ truncum ascendente, quem adeo Doctor Synagogæ suæ, qua poterat obstinatione ibat obtrulum, aliquandiu extorserat. Ergo, dum fidem recepti dogmatis suspectam habet, ad Anatomix obrussam exigere dubitationem laborabat; & primum, ut ex mechanico canalium situ ultro adstrui diversum bilis motum vidit, exemplum imitatus Apollinis Pancreatici, constricto ductu cystico, quem omnem fundere bilem hætenus existimabat à Præceptore persuasus, phialam ex intestinalis ductus osculo suspendit. Hic itaque, dum intercepto vesiculæ per medium vinculum commercio frustra se expectare biliosum laticem credit, præter omnem opinionem longe lateque stillantem ab ipso hepate bilem phiala recepit. Quo cum diverso argumento Dictatoris nostri sententiam peti intelligeret, ne injuriam videretur inferre per-

pertinaciæ , & religione & jurejurando permotus , plurimis iisque bonis Viris rationes ante suas significat , quidque faciundum esset , sancte exposcit. Ibi, ut alii turbulentioris ingenii contentionem suadere visi sunt , se continere maluit experimento contentus , donec aliorum inventi gloriam sibi aucupantium contumelia laceffitus, majore se conatu probare optimis quibusque & ostendere experimentum opus habuit. Et ne ad ipsum Præceptorem mandare negotium festinaret , irarum tumidique animi minæ prohibebant, quippe qui ad minimos discipulorum impetus effervesceere quam graviter solebat; tum verebatur, ne, si hoc patefaceret Magistro inventum, obstinati & propositum vix mutantis animi permitteret ludibrio ; ut sit vitio gentis humanæ , quando desideratissima sibi dogmata fidis oppugnari argumentis vident. Hoc dum alii laudant factum , solus Præceptor cavillatur , & quasi modestia Viri & humanitate offensus Praxis suæ libro primo, *juramenti sui sponsionisve & hunc & alios oblitos* vocat, & sine ulla mala culpa perjurii stigmate , horresco referens, inurit : ut vel hinc quoque appareat censoriæ majestatis umbram hoc magistro validissime asseri. Sed nunc, quasi per discipulum discere puderet, quod domi poterat, ab Italia maluit

maluit repetere experimentum & fateri, Messanensem illum solum ea struxisse argumenta, quæ causam redderent perplexam, alium item non fecisse. Quid ergo, num vel Messanensis ille, aut si quis alius peregrinus, solidius habet argumentum illo nostri Popularis, qui non quantitatem modo sed & qualitatem bilis hepaticæ distinguere lagenula docuit. Equidem, nisi velit cum insanientibus furere, ipse hoc Præceptor agnoscat necesse est. Ad quem nomenclaturæ sonum iterum conversus, annon, inquit, jure hoc Italo imputare habeo, quidquid est experimenti, cum prior invenerit & invenisse se publice testatus sit. Nam, ut anno millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto Bononiæ prodiit de Hepate liber, & anno sequente auctoris dono ad me fuit missus, anno demum millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo, super hoc argumento occasione Popularis nostri disceptari cœptum est in Batavis. Ad hoc Mercurius intentata virgula dolose, ait, missum ad te hunc librum confingis, cum sero traditum in manus, serius & nisi ineunte anno sexagesimo nono perlectum, una mecum scire potes, si conscientiæ fidem appellas: Improviso & certo oraculo conterritus Magister, supplicem mittebat orationem & veniam depre-

cabatur. Verum, ut pertentarem hominis ingenium pertinaciamque in causa manifesta excuterem, à Diis compulsus rogare cœpi, an cum tam valida argumenta, vel ipso teste, Messanensis ille nexuerit, an quid haberet quod opponeret; Tum ille Paragraphum, quem memoria tenebat, recitavit, dictantem insequabar libro interprete. Nam etsi suppositis Messanensis experimentis secerneretur bilis in glandulosis Hepatis acinis, ferreturque ipsius pars aliqua recta per ductus bilarios, versus eorum truncum ad intestinalem, ipsumque intestinum, non sequitur tamen inde, 1°. Nil ejusdem bilis transire ex iisdem acinis ad venæ cavæ ramos minimos acinis quoque implantatos. 2°. Nil ejusdem bilis per notatos ductus bilarios Hepaticos delatæ transire in ramos venæ Porta ipsis arcte conjunctos; siquidem nec ab ipso, nec à quovis alio, quod scio, probatum est, hætenus bilem secerni è sanguine venoso, non vero ex arterioso. Dicitur quidem alitidem non probatur ab ipso vel ullo alio venam Portæ munus explere arteriæ, quæ haud desideratur sed adest hepatica. Ad quem ego Paragraphum inficetiarum & stribiliginis plenum non me continui, sed quod & ipse eram ratiocinando exercitatus, hem, inquam, qui personam sustines hominis λογικῆς, & sustinere usque te jactitas, quæ te nunc trans-

vor-

vorum agunt intemperies, ut, cum positivam enunciationem ratione plus quam physica probaverint adversarii, tu contra, qui nihil eorum quæ dicis probas, negativæ ipsis insuper obtrudere demonstrationem non refugas? Tuum profecto erat ostendere, ne quid in Logicæ leges committeretur, *per acinos istos ad Vena cavæ ramos bilem ferri*, quod cum solido argumento non facis, & ipse te non facere sentis, affirmativa in negativam perfide mutata, partibus, quæ non decet, figuram objectas. *Jam quod dici quidem, ast itidem non probari ab ullo venam portæ munus ex-
plere arteriæ ingemines*, manifestum est pertinaciæ argumentum. An vero alio hic acquiescendum est, quam mechanico experimento? Cur ergo spretis illis Messanensis rationibus, pro natura rei sane quam solidis, pugnas etiamnum, & serpentis instar obtrito capite, extremum quoque cauda minaris. Interroga ipse conscientiam tuam, an à tantillula arteria, quæ & alimentum visceri & venis partem liquidi redonat, an proficisci possit, quod tam copioso latici, tamque numerosis inde ductibus fovendis sit satis. Equidem nec ego hoc, nec qui bene calculum ponit, indulgere tibi argumentum possit. Quod si autem vel colore demonstres, tam

minutam unius vesiculæ arteriam tot tantisque satiandis ductibus bilem emittere, solum te habiturum Phyllida solam certum est. Ergo ut petenti satisfaceret, speciosa quadam gravitate duo argumenta proposuit, & hæc utique contra auspicia Logicorum; *quorum alterum, inquit, motum illum Bilis cavam versus possibilem, alterum necessarium arguit.* Non tu li diu ratiocinantem, sed dum exprobro Logicæ ignorantiam, non alio ad refellendum usus sum, quam hoc protrito axioma, *à posse ad esse non valere consequentiam.* Nimirum, qua tu fiducia flatum in Cavam erepere demonstras, bilemque invita Natura deducis, non videre te simulas, etiam diversarum partium patronos alium posse aditum ex Hepaticis in Portarum ramos, ex his denique in Cavæ propagines, loquente ultro vasorum figura, concludere. Hoc ut se suspensum argumento vidit, ad alteram inclinavit rationem, & *necessario ferri bilem ex Hepate Cor versus cum imperio edixit; quasi quod non sit, esse tantum possit, necessarium sit, pudendo in Logicam peccato.* Et ne hoc inconsulto protulisse videretur; *Bilem, inquit, ferri ex ipso etiam folliculo versus cor per Ductum Hepaticum demonstrat icterus, sive is adscribatur ductui intestinali obstructo, quemadmodum est vulgaris Me-*
dico-

Æsculapii & Apollinis. 21

dicorum sententia, sive is debeatur universæ bilis ac præcipuæ cysticæ spirituositati auctæ, quod ego existimo &c. O horribilem paralogifinum! quippe Icterus, cum morbus sit, sive symptoma obstructionis, aut, si tuis insisto vestigiis, spirituositatis in Bile auctæ, modum motui ponere naturæ non potest; nec, quæ nunc statu præter naturam in Cavam erepit bilis, perinde erepere integra in valitudine censendum est. Et si tibi in altera forte harum Thesium aliquod est præsidium, non me Hercules, in spirituositate fuerit, sed obstructione. Nempe spirituositas bilis auctæ, quæ tuo nunc iudicio est definitio Icteri, quæ & cum suo reciprocatur definito & invicem sunt synonyma, quomodo illa argumentum esse poterit bilis in hepar erumpentis, nisi jam ante statu naturali eo divertere bilem supponas, nimirum hoc, quod est principium & disputationis caput, & ad quod asserendum novo dudum argumento opus fuit. Itaque, quasi hunc impetum metueres, non bilis tantum cysticæ sed & universæ spirituositati morbum admetiris. At vero universa nunc bilis te auctore à vesicula repetit originem; ergo in una vesiculari acquiescendum tibi fuit, nisi, ut universam appellares, suspectæ rationis frigus impulisset. Tum non video, quæ tibi constet argumenti

forma, quando, ut de motu bilis decernas, à qualitate, à spirituositate robur petis. Tantundem enim est ac si dixeris. *Bilem ferri ex ipso folliculo cor versus per ductum hepaticum demonstrat bilis spirituositas aucta*, qualitas scilicet mutata motum alium, aliam viam: quod certe ego perinde cohærere existimo, atque arenam sine calce. Sed cum neque hic agnosceret miseram impotentiam, aliud detonuit gravius argumentum, & *amaritudo*, excepit, *sanguinis adscendentis commistæ bilis & à folliculo suo exundantis manifestum signum est*. Ad quod ego, recte facis, inquam, qui pertinaciam tueris, nec permittis, ut quæ tu, tanquam *experta*, unius scilicet gustus beneficio, ideoque *certa & vera* exhibes, ab aliqua vel solidissima ratione injuriam patiantur. Imo gustus est & alii inde sensus, quibus præjudiciorum maximam partem debes; hoc tibi proxeneta conciliatur bilis, hoc acidus, *si Diis placet*, Pancreatis succus, hoc lymphæ constat acumen, quo tamen nihil est insulsius. Jam, sit utique amaritudine & bile infectus latex, quæ deinde fiducia est à folliculo deducere, quod longe plurimis affici mutationibus ipso in hepate potest. Non placuit diu contentionis funem ducere, sed hac una objectione pectus exoneravi: & quomodo, inquam, si una bile

vesiculari opus est ad effervescentiam æque
intestinorum atque cordis, quomodo obstructo
illo fonte & obseffa lapidibus vesica, casus
certe non infrequens, & in intestina deplue-
re & in cor redundare bilis possit? Ergo, cum
ad hanc tam validam causam exceptionem
necteret, proclamare ego; ubi nunc est hu-
militas tua, ubi triumphata veritas, cui de-
votionem nuper addixeras: sed non erat, ut
qui salvam auctoritatem, salvum systema ne-
gotiose volebas, ad syllogismorum momenta
victas porrigeres manus. Obluctandum fuit,
& per conquista pigmenta in solido locanda
majestas, cujus adeo hostem in aliis te pro-
miseras. Audierant aliqui, & non obscuram
invidiam manuum complosione expugnabant.

At χρυσόρραπτις ille Mercurius alios quoque
subornaverat orci emancipatos tenebris, qui
salis volatilis oleosi scenicam evulgationem,
qua nuper adeo exultabat, merito infectaren-
tur opprobrio, & quam ille adeo suam esse
contendebat inventionem, alienam esse & fa-
tis ineptam opere defenderent. Tum unus tu-
berosissimæ frontis, longo & monogrammo
corpore, qui in nostri Magistri discipulatu &
negotiis consenuerat, nullo ipse publico ho-
nore defunctus, arrogantiam non passus est
diu, sed, ut erat habitu minus specioso & col-

lecto in nodum collari, certis insultare paragraphis cœpit, tam verborum numeris quam experimentorum strepitu offensus, & pari invidia clamare, suum esse falem volatilem quem ille diceret, cujusque successus populo ambitiose venderet: fictam illam pietatem, qua se inventionemque suam Deo imputaret, novam esse & quæstuariam religionem; solos agyrtae & circulatores hanc causæ prætexere fraudulentiam, & ad illos pertinere, quorum stultitiæ quæstus impudentia est; at Virum sanctissimæ professionis sibi uni adeo destinare commune Urinæ sacrum, ut aliis omnibus deneget & gloriam detrahat inventi, idque cum obtestatione divini judicii, omni exemplo esse majus. Deinde etsi, inquit, meus olim Magister, antequam cum eo familiariter essem conjunctus, remedio potiebatur, quo

Bonus cum Doctor inopia deperditus

Medicinam noto facere cœpisset loco,

Et vendicaret falso antidotum nomine,

Bullatis sibi famam acquisivit strophis;

non tamen perinde potens, si cum meo compareretur, unquam fuit, sed tandem, ut meam condituram prævalere præ illa sua vidit, sollicita me & discipulari reverentia ubique aggressus est, & in pretium navatæ apud ægrum

ope-

operæ, dari, legari hoc sibi sacrum impense petiit. Ergo, cum fatalis me hora longis defunctum cruciatibus supremæ voluntatis admonuisset, in unum hunc derivari tam ingens beneficium passus sum; quo ille nunc dono tam gaudet in se tamque se ipse miratur: tum ut alios ab examine retrahat horribilis secreti, improbi laboris suspectam reddit operam, & quasi anniversario & subinde alio experimento res indigeret, *paulatim*, inquit, *salis volatilis præparationem ad perfectionem majorem deduxi*: scilicet, postquam meo identidem rogatu & tandem voluntate aliam ingressus est viam, & stupore vulgi & Deorum religione tueri causam temere constituit. Ad quam novitatem conversus concilii impetus insolentiam Magistri damnavit, & ut pudorem imponeret, per præconem omnibus terræ angulis publicari jussit, si quis esset, qui salem volatilem Aromaticum vel Oleosum excogitasset, & paria cum hoc Andabata componere auderet, in Parnasso se sisteret & coram de pretio liceretur. Acceperant prædicantis vocem terræ Filii, jamque ingens Medicorum turba cum titulis & sportulis ad constitutum aderat, & prout regionis singulos mutaverat ingenium, ita cum fastu aut humanitatis quadam specie se commendabant. Sed ut pro-

ferre salem quisque suum rogati sunt, Apollo oculis & nare periculum facturus, multorum præparationes admirabatur, quamvis humili ornatas elogio, tamen illa grande sonantis Magistri confectura superiores: idem profecto & cæteris videbatur; nam cum ad istam nuper nauteam loco cedere erant compulsi, ad hæc ultro præparationes alliciebantur. Verum ne eadem cunctos religio ad continenda secreta incesceret, quæ vulgari tantopere intererat generis humani, nova adjecta conditione singulos candidatorum invitare placuit, ut qui sine fuce & fallacia condituræ suæ modum aperire non dubitarent, salemque minoris Magistri illo auro contra æstimato addicerent, licendi, vendundi copiam in terris, tantum quantum vellent, haberent. Sed cum hoc compendio inescati inter se dissiderent, quis prior diceret, Mercurius ætatis quodam privilegio ad nostrum conversus Magistrum, Tu, inquit, qui *iusto Dei judicio*, qua *liberalitate ejus* possidere te salem volatilem jactitas, effice ut beneficium mortalitatis nomine debeam, & cœleste illud tot annorum secretum tandem aliquando evulga, nec metue partem pretii, quo jam ad fastidium abundas, intervorsum iri. Fare ergo & libenter satiaturum auro pectus hac una invidia libera. Tergiver-

versari ille & certo paragrapho proterviam hujus ævi damnare, quæ optima quæque & clandestina remedia criminibus infamaret atrocibus, & ut esset quo erumperet hic impetus, in *nonnullum*, qui verborum ita ferente ordine sibi excidere passus erat. *Sales Volatiles ut fiant oleosi longa forte maceratione, aut secretiore, si Diis placet, arte cum oleis conjunguntur*, durum certe & propudiosum paragraphum contorsit, & quo sibi velificaretur, innoxio plane homini dicam scripsit, & minus gratum appellans & *οαρναύς* *λέω*. Ad quod Mercurius, ergo ut solus imperium haberes, solus impune ferres tam peculiosum nefas, non veritus es vel suspicionem in crimen vertere, & in te ipse dirigere, quod in alios erat contortum telum. At quæ nunc vel quanta injuria est, invidiosos valde mortales & secreto indulgentes, blanda quadam & ridicula, *si Diis placet*, sententia excipi? Quare merito nobis suspecta esse cœpit tua illa iniquior censura, quando proterviam vocas, quæ justa est omnium indignatio & importunæ taciturnitatis odium, nam si vel arte aut ingenio tuum hoc constare secretum palam ostenderes, futurum erat, ut qui nunc recte insectantur ad invidiam silentem, evulgantem te delicias vocarent & amorem generis humani. Sed non dubi-

dubito, quin, quod nulla jubet religio tacitum
ferre, rudis jubeat indigestaque experimenti
forma. Ut ergo Jovem iratum habeas & post-
hac tibi famæ incumbat periculum, qui be-
neficium negas, quod vel scenica tibi pietas
extorquere debuerat. Tantum quod dixerat
Mercurius, cum post hanc quoque contume-
liam increbuit rumor, alio iterum loco falis
volatilis theatralem exivisse commendatio-
nem, ab ipsis illis mulierculis, quas ille con-
scias secreti, *si Diis placet*, moriens reliquerat.
Et ne quid de fide dubitaretur, etiam nun-
cius literas attulerat publicas, *Novellas* vulgus
vocat, quibus meritoriae medicinæ procurare-
tur venditio; nimirum, ut arcano fallaci etiam
isthic locus esset, ubi immensa folles spirant
mendacia, *novellis* exprimi elogium debuit.
Tum vero ad magistrum Mercurius, valde
ego metuo, nisi vivens ipse auctor fuisti gy-
næcio ut hoc fieret, ne prostituti falis avaritia
manes tuos aliquando offendat, & vitæ hac-
tenus tuæ creditam integritatem plane diluat.
Sed hoc peracto libenter officio ad alios tran-
sivit Mercurius & à pluribus oblatam ultro
devotionem accepit. Et cum alii digestionis
secretum, chemicam alii probarent & extem-
poraneam *ἐγχείρησιν*, intelligo, ait, vobis
convenire non posse; itaque dividite sententias,
& par-

& partes quisque suas defendite. Sed dum unus altercantium in nostrum debacchatur Magistrum, & ad invidiam negotiantis soli sibi optimam constare præparationem extraordinem ostendit, horribili Mercurius caduceo silentium pugnantibus innisit. Jamque instabat, ut compositiones singuli suas magistraliter efferrent, ipsum se anagosten dictantium verba excepturum, & cum tot artis figuræ concilii aures offenderent, effecturum se pro ingenio, ut omnibus æque Diis præparationis constaret ratio. Ad hæc certatim effundere arcanum quisque suum, & primus inquit, tantum video me debere petentis humanitati, tantum mortalium laboribus, ut tot annorum secreta in famam mittere non invitus cogar. Accipe ergo Mercuri Salis volatilis Aromatici condituram.

℞. Semin. Aromatici vel

Aromatis cujusvis ℥b ℞.

Spiritus vini Rhenani opt. ℥b ij.

Macerentur in cucurbita aut ahenea vesica stanno inducta, macerata per diem naturalem lentissime destilla; stillantis primum liquoris, qui tenuissimus est & auræ instar volucris, accipe uncias sex, affunde spiritus salis Ammoniacy uncias duas. Hoc ipsum rectifica & secundum repete: conglutinabuntur hæc

hac via invicem cum sal tum spiritus volatilis. Quod si tamen nonnihil crySTALLINI salis fundo subsidere & turbare misturam videatur, ad calorem manus aut foci resolvat se denuo liquidoque actutum sociabitur. Si fucum desideras aut tincturam, momentum Croci colorem dabit aureum, olei aromatici æmulum: sed rogo attendat operi, quisquis experimentum capere vult, ne circumstantiæ vitium auctori imputetur; certe quo subtilior est vini spiritus, eo melius res eunt. At tum noster ad manifestandi secreti auditum inducta severius fronte negare talem suam esse condituram, & ut videretur aliquid dicere, experiienti arcessere testimonium, & quid, inquit, cum ad liquidi admistionem sive vini seu cerevisiæ se dividat compositum & non parum præcipitet, quid, quæso, commodi à solo & separato expectes, quod conjunctis invicem spiritibus proprium est. Mercurius deinde, tua, ait, interest Magister ut hæc repetas, nec sinas artem, quam paras, ludibrium fieri. Et ne injuriosius tecum agere videar, concedam, quod tu vis, non esse illam condituram, qua nobis fastum facis; sed quid hoc juvat; cum nostra hæc tuam illam viribus & gratia si non superet, at saltem æquet. Nunc, si qua mea est in hoc concilio auctoritas, interpono fidem meam

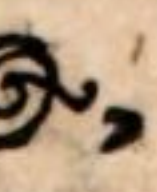
ineam & sancte obtestor esse hunc salem volatilem aromaticum perinde potentem & speciosum, atque illum tuum, colore vero etiam probatiorem, & ne nebulam tibi offundere videar, ad experimenta, ad ipsam bonæ mentis rationem provoco: nec obsistit, quod ad liquoris admistionem secernant se spiritus & æstu quodam defervescent, cum tua etiam conditura nihilo sit melior, quæ & in offam statim colligitur, & infami odore temetum conspurcat: sed quid inde? Argumentum manifestum est artificii non tantam esse vim ac naturæ, & ut bini spiritus indiscreti coeant, ad hoc demum *arcano*, ad hoc *Dei judicio*, & quo non molimine opus esse: quod cum in tua illa compositione oculi nostri, si quid recte vident, etiamnum desiderant, longius abesse te à *secretiore*, si *Diis placet*, modo, longius à *liberalitate divina* credibile est. Jam vero, ut duplices errorem, & artificii imbecillitatem novo quodam comimento adjuves, vinum laudare audes quodlibet & ipsum Rhenanum ad falis tui dissolutionem: cum tamen tyrones, qui vel obiter attigerunt chemiæ sacra, acido committere salem volatilem cum ratione re-fugiant, nosterque modo Artifex iisdem in-nixus præceptis in generoso tantum vino & dulciori suum ordinaverit salem: nam, quo-
niam

niam in vino illo Rhenano copiosum est Tartari acidum, non mirum in rubicundum primo laticem, mox violaceum, & post varias deinde effervescentias in crystallinam densari offam. Itaque quod illi, qui salvam remedii facultatem volunt, in aquis destillatis & vino aut vini spiritu propinant, hoc tu, ut perditum eas formam compositi, cum vini aut cerevisiæ acido miscere non dubitasti. Id cum audivisset Magister, tanquam à conscientia victus, hoc, inquit, usque fuit arcanum meum quæstuarium, & quo ego lucrifacere maxime sum solitus: nam, quando tot inde guttis in vino Rhenano absorbetur, & hoc sæpius repetitur, non vano impendio me fatigant ægri, & numerato iterum pretio alias ex aliis exigunt lagenulas, fortunis interim meis immensum auctis. Hunc tandem in modum impleto falis volatilis aromatici mino, num similiter in oleoso suo sale confundi posset, exquirere Mercurius. Ibi certus ex turba & ipse magnus Doctor cachinnum sustulit, & quid hic, ait, tantum sibi de sale suo promittit oleoso, meminerit & nos viros esse & aliquando Chemicos; teneat salem illum & sibi habeat, sed ne aliis, quam sibi obtigisse sortem unice clamat, invidiose deneget: est enim apud nos extemporaneus condituræ modus,

dus, quem si ille possidet, probet qua est pietate & mortalibus donet, si non possidet, agnoscat pro nupera illa humilitatis specie, nunc demum incidisse se in horribile secretum. Tu Mercuri, tu collige verba & mutatis deinde figuris confessui expone.

℞. Spiritus vini Rectific. ℥ ij.

Salis Tartari puriss. ℥ iv.

Evoca Alembico nobilem spiritum, cui rite destillato tantum admisce olei aromatici, quantum haurire potest. Tum adde spiritum salis Ammoniaci rectificatum cum temperamento; nulla est mora, quin hæc tria invicem optime coalitura sint, & ex occasione magnis suffectura destinationibus. Sic demum, si rem tenes, inviolata est olei natura, nihil etiam temere aut fali volatili aut spiritui accidit mutationis, sed inculpata in mistum coeunt, effectusque mutuo suos potenter adjuvant. Exceperat Mercurius *χημικώτα* , cum Hygiæa mater & Panacæa, & ipsæ arcanorum conscia, publice laudare commendantis devotionem & magnifici secreti speciem extollere inciperent, & ne quid pro futurum seculis lateret, cuius liberaliter profitenti æternitatem condicere præmium. Ad hoc invitamentum alii quoque quamvis mo-

rosi secreti sui revelare *μυστήριον* non dubitabant, & licet istas etiam præparationes comprobarent, novam tamen & concinnam profecto methodum Mercurio excipienti dictabant.

℞. Spiritus Roris ℥ j.

Olei Macis still. 3 iij.

Spiritus Salis Ammoniaci ℥ ij.

Committe Phialæ Hermetice sigillatæ, & igne menstruo sed temperatissimo fove. Certe sociabuntur invicem hæc principia, & in crama potentissimum coalescent, omnibus illis efficiendis par, quæ ille de suo pronunciat gloriosus Magister. Nunc etiam, ut quid esset quod manum redoleret longe curiosissimam, alius ex ordine Medicus multo ustulatorum stipitum fumo delibutus, novum conceperat & sublimiorem conjunctionis modum, & accipe, inquit,

Herbæ Majoranæ nob. lb̄ xx.

Confice ex hisce secundum artis præcepta, sal essentielle volatile, fixum, & oleum, sua unumquodque methodo. Tunc vero

℞. Salis Volat. essent. ℥ iv.

Fixi lixivi ℥ ij.

Olei Stillatic. ejusd. ℥ iij.

Exinde saponem facito, & levi calore digere ipsos viginti dies & unum. Post in Alem-

Alembicum sublima, & oleum scandet in
summum Vasis cum maxima salis fixi & vo-
latilis parte. Hoc divinius secretum Magi-
ster, qua poterat, contumelia infamabat, cum
præparationis difficultatem tum multa alia
objiciens. Atqui tuum non erat, respondit
artifex, in ista, quæ mystis demum patent,
irrepere, & non tam peculiosi quam subti-
lioris arcani partem attingere: utque scias
meam hanc condituram successibus celebrari
longe maximis, audi per Anagosten meum
horribilis secreti effecta, & humillimi spiritus
Poëtam observa. Qua exhortatione commo-
tus verborum caupo ad invidiam Magisteru-
li, mimica oratione suas extrudere merces oc-
cepit, & tanquam in spectaculo ad populum,
huc, inquit,

Huc è quadriviis & angiportis,
Lentos Cardiaci movete gressus,
Et gurgustiolis valere dictis
Huc prorepite turba virginalis.
Vos nunc oro sciatis hanc in urbem,
Commigrasse novis Jatralipten
Præclarum meritis, & insolentis
Arcani experientiæque certum.
Qui, si creditis, haud suopte ductu,
Verum coëlicolis monentibus Dis
In tantam pius incidit medelam.

Namque ut longa dies laboriosam
Est frustrata manum, fidemque rerum
Et spes debilitavit illecebra
Fallax, quas dederat frequenter horas
Vulcani furiis & impotentis
Lymphæ supplicio. retractus ultro
Impendit precibus, Deique donum
Ausus sollicito rogare voto,
Nunc demum tenuit satur Liquorem,
Et voto fruitur beatus uno.
Renum proluvies, fluentis intus
Succi reliquiae, cruoris uncti
Diversum muriaticumque flumen
Urina est laticis parens, & inde
Nomen materiamque dat Medelæ.
Hanc, postquam in niveam coacta stillat
CrySTALLUM volucresque scandit auras,
Sentinam grave olens profanat hirci
Fœtor, molliculoque pugnat ori.
Quare ne prohibere putor usum
Posset, quisque nova fatigat arte
Gustus per varios trahens Liquorem:
Donec huic methodum præire soli
Concessit Deus, & mora fideli
Monstravit salis atque acuta pingui
Lymphæ spicula temperare rore.
Hoc jam proposito feri saporem
Molli conciliat putrem palato,

Hoc

Hoc fastum facit omnibus reperto,
Et morbis operam decenter offert,
Quos vel frigus inussit, aut acescens
Massæ sanguineæ excitavit unda,
Seu quos phlegma tenax tulit labores.
Ergo è quadriuiis & angiportis
Lentos Cardiaci movete gressus;
Huc, si vel querulo dolore vexant
Hiræ, ventriculive blenna pressam
Viscosa ingluviem gravat saburra,
Atque obvallat utrasque zona costas.
Huc, si nulla manet libido edendi,
Si contra Cynorexis instat, idem
Cunctis antidoti medetur usus.
Sin flatus superam inferamque rumpunt
Alvum, sive perambulant recessus
Coli, seu tenuis modo vaporis
In venas properant, & influentis
Ad partes cito circulationem
Suspendunt liquidi: medela vestris
Hæc est certa malis opemque præstat,
Si cor pectore palpitans sinistro
Venti mortifera tumescit aura,
Aut effusæ uteri cavo tenebræ
Lucis per geminos rotantur orbes;
Et ceu turbine circumacta vero
Ostendunt male cuncta, candidumque
Visum fallit imaginofus error;

Hæ vos lauticiæ decent, nocentem
Exterget Liquor hic & urit auram:
Si vero miseri febriculoso
Per se frigore contrahuntur artus,
Et mox pandiculatione motus
Alternant rigidos, coitque sanguis
Vultum pallidulo colore tingens;
Hic est præsidium Latex salubre,
Hic vel semisepulta reddet auræ
Membra, & puniceæ gelu cruoris
Expugnabit odor, momento & uno
Lapsi flammifero fluent calore,
Sudabuntque febrem tori recentem.
Si quem destituit vigor Priapi,
Et multa periere nocte nervi;
Hoc decocta redit columna rore,
Defloccatus & exfututus ut sis.
Sin suprema nimis molestat ætas,
Pendentæque genæ jubar recusant,
Defervetque calentis unda Lymphæ;
Hæc ignem revocat dapes salina,
Et per cuncta volans minuta grando
Instaurat vetulos quasi Medea,
Siccum quæ Peliam recoxit olim.
Huc ergo tremulos movete gressus
Desolata Juventa, tu Senectus.
Commendatius hoc nihil Liquore
Terrarum dedit orbis ad medendum.

Sed

Sed nunc hanc quoque Fœminis Magister
Ægris exhibet auream lagenam,
Urinæ fale divitem potentis.
Ergo huc ceditur turba virginalis,
Fractosque Hystericæ movete gressus.
Quæso, ne malus urgeat pudor vos;
At læto augurio tenete sacrum,
Ætati proprium datumque vestræ.
Si vulvæ dolor invalescit usque,
Si flatus media vaporat alvo,
Atque in gutturi involans cavernas
Mortis ducit iter tenebricosum;
Seu rorantia ichore membra lento
Fœdus morticinumque solvit humor,
Et traxisse pedes videtur orcus;
Hæc solo vitium domat nidore
Urinosa lues alitque vitam.
Si, quod Fœmina menstruum tributum
Lucinæ solet expedire, mucus
Aut ventris mala pituita tardat,
Et matres fieri vetat puellas;
Seu mordax acidi sapor fluenti
Exesis uteri tubis rotundi
Menses præcipitat nigrore multo;
Hæc solatia commodat Medela,
Suspendum reparans cruoris æstum,
Dum viscum tenuat liquore blennæ,
Et crudi salis impetum refrænât.

Ergo huc ceditur turba virginalis
Fractosque Hystericæ movete gressus.
Si lingua fugitis sacrum proterva;
Hunc gustasse salem juvabit, hæc se
Conditura novis polita succis
In famam populosque mittit, ausa
Vestri quærere gratiam palati.
Sin magno pretio doletis emtum,
Et non vile movet, quod exit, aurum,
Addicet minimo Comes lagenas,
Et si deficiunt opes, inemtum
Constabit teneri salis liquamen.
Quare, cum nihil hic obesse vestris
Possit consiliis; venite porro
Matres atque Viri, & leves Puellæ
Certatim pede convolate dextro.
Emtori liquor æstimandus auro
Contra, nunc tenui paratur ære;
Qui sexus mala multa luctuosi
Profligat tremula profusus unda,
Et lapsam reficit Virum salutem.
Hoc ergo pretio probate Lympham,
Arcanoque potimini libenter,
Quo nil promptius auspicatiusque
Toto Pharmacon orbe venditatur.
Ergo è quadriuiis & angiporis
Lentos Cardiaci movete gressus,
Et gurgustiolis valere dictis

Huc

Huc prorepite turba virginalis.

Inhorruit Magister ad tam insignem & Poëticam liberalitatem, &, postquam aliquandiu cum corde litigaverat suo, nec hoc, inquit, Dii sinant, ut ad tanti obtreſtatoris invidiam uni Vetulæ potenti & plus quam Theſſalæ datam fidem periculose ſolvam, aut lucroſi ſecreti ſpeciem evulgem. Tum, ut hic quoque judicium effugeret, palam increpuit cantantis injurias, nec veram eſſe, quam ille invidioſe diceret, præparationem contendebat: ſed alio longe labore, alio tædio opus fuiſſe. At Mercurius, nempe ut Dictaturam ſolus, ſolus dominatum, quem jam tot tibi annos acquiſiveras, nunc quoque, poſtquam detegi fraudes cœpiſſent, ſpecioſe retineres, negare omnia & dicere factum non eſſe, quod alii dicerent, vaſerrime conſtituiſti. Jamque alii ex Schola novis invadere argumentis hominem quærebant, cum Mercurius compreſſo impetu, non eſt, ait, ut vos pertinaciam hominis expugnatum iri credatis, altius inſedit vulnus, quam ut minis aut loris curari queat; ferro opus eſt, & ſi hoc minus cedat, aliquando igne; *ὁ γὰρ σίδηρος ἐν ἰατρῇ, πῦρ ἰατρῇ.* Conſurrexit ad hoc Mercurii oraculum univerſus Chorus, & Apollo inquit,

quoniam corporeæ nondum pestes, avaritia, invidia, una isthac purgatione, quam in tenebricoso nuper orco senserat Magister, penitus excessere, agite iterum, & vel aquis eluendum aut ignibus exurendum propinemus, ut persoluta semel hac poena resipiscat tandem & candorem induat novum. Verum cum hoc gravi Viro & jam suos passo manes probro-
sius videretur, exorante Venere ad extemporale supplicium declinatum est. Et omnibus quidem vociferantibus, ut in spongiam incumberet scenica præfatio, hoc unum etiam cæteris adjectum est durius, ut scilicet rhetorum Lugdunensium exemplo male conceptam & contumeliosam plane orationem infami lingua deleret, & peracto hoc officio, scenica ornamenta & Agyrtarum phaleras, petasumque plumeis insignem ramentis, & quicquid instructum rite choragium reddit, sine cunctatione reciperet. Neque hic stabat supplicii atrocitas, sed mandatum insuper apparitoribus negotium, ut sic depexum atque decoratum navi imponerent exarmatæ, & in quas vellet oras propellerent; addito in fidem rei elogio, ut, quocunque illum maris æstus rejiceret, pro numine aut joculari hospite exciperetur; supellex vero, quam trahe-
ret secum, tanquam urinæ flos delibatus in
par-

partem religionis & reliquiarum veniret. Et sic dimittebatur. Sed nunc alio iterum crimine gravidum pectus exonerare Mercurius cogitabat, cum Dii Deæque metamorphosis hujusce saturi, aut silentium aut aliam exprobrationem imperarent. Ad quod, misso hoc Magistro, & laceræ deinde navi, vento, fati mandato, ad alium se convertit & viventem Æsculapii hujus alumnum, & quam in hoc, inquit, se quærat eruditio, quærat modestia, luculente ostendam. Noster ille quondam Doctor σύμμα suum αὐσπετον ætatem ferre posse vix etiam prospiciens, novos sibi conciliare Patronos non dubitavit, quorum curæ & præsidio periclitantem se mortuo disciplinam committeret. Et quia in Pancreatico illo succo totus imprimis orbis vertebatur, huic tandem exaggerando plures delegit ex discipulatu suo studiosos, qui etsi imbelles, obstinata tamen Magistri persuasionem adducti, ad illam quoque ripam ausi sunt adspirare.

ad quam Gorgonii delapsa est penna Caballi.

Movit se tristis ambitio scribendique cacoëthes, & quo se optimis quibusque possent & doctis conferre, calamum temperare noluerunt impudentes Barbatuli, ut etiam hic Satyrion bibisse viderentur, Unus super ex hac schola, tanquam ex equo Trojano profiluit

Ju-

Juvenis, vento & inani gloria mire suffarci-
 natus, cujus ego hodie causa litis contesta-
 tionem facere induxi, quod contra fata & au-
 spicia, contra verenda illa capita, quæ justa
 vobis *ἰατρογέωσις* adjunxit, Hippocratem di-
 co & Herpohilum, & quos illi Auctores ha-
 bent, *calamum* stringere *scripturientem*, & con-
 temtu quodam ad nova & pruriginosa graf-
 sari non dubitaverit. Hic, ne vos fraudem
 arte secreta, Medicus est multarum imagi-
 num, homo pol ad unguem factus, cin-
 cinnatulus, mellitulus, blandulus, qui, ut
 sibi anno ætatis quinto & vigesimo placere
 cœperat,

ne lux raperet suprema totum,

vultum hac jusserat exprimi tabella;

at sexto post anno, quasi jam illa ætate tres
 rugæ genas subiissent, correctis malis novo-
 que illitis minio, ne decoxisse pudorem vide-
 retur, refingi se & in Phœbo Phœbique so-
 rore pulcriorem mutari curavit. Dixerat,
 cum curiosissimi quique Deorum, quem nun-
 quam viderant vivum, in imagine saltem vi-
 dere expeterent. Quare tabellam *graphico*
 Juvenis vultu impletam in concilium misit;
 quæ cum per ordinem successionis ad Momum
 quoque pervenisset, ut erat mimico & irre-
 torto in Juvenem vultu,

Bel-

Æsculapii & Apollinis. 45

Bellus homo es, dixit, vis idem & grandis haberi

Sed qui bellus homo es, forte misellus homo es.

Accepto hoc scommate Mercurius, nequid, inquit, tristius parem, vosque mala persuasione deducam, non infimi est hic subsellii homulus, sed in quatuordecim sedet & orchestræ proximus. Hinc illud suum cum *Literatis*, si Diis placet, *commercium*; hinc tanta in Dedicationibus nomina, *Cosmi*, *Capellani*, *Monmorii*. Quæ quid aliud quam immensam hominis *κενοδοξίαν* palam arguunt? Ambitiosa illa *succi Pancreatici* dedicatio, Gallice semel iterumque Latine concepta Patroni adeo demeruit gratiam, ut quo sequeltro devotionem suam Regi commendaret, eodem numerante stipendium, & inter Doctos, proh facinus! nomen consequeretur. Sed miseram fuisse necesse est hominis audaciam, ut quam jejuno & frivolo opusculo sanctissimi Viri otium turbare, aut si hoc mavultis, favorem emendicare ausus sit. Proinde & Momus non se continuit, quin hoc in vultum Juvenis oblique rejiceret,

Compendium adepol ætati haud optabile

Fecisti, cum isthanc nactus impudentiam.

Excepit rursum Mercurius, & verbis dici vix potest, ait, quantum hic Orbilio ludibrium debeat Andabata, quam in Latinitatis modos
&

& Grammaticæ leges imprudenter peccet: neque jam cum Evandri matre aut Afellione loqui religio est, sed ut idiotissimis suis sensum verborum accommodaret, perplexissimis & novissimæ ætatis vocabulis trivialia quæque & cunctis notissima describere non cessavit;

*Usque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
Hauit Aventini.*

Verum Aristarchus dolorem suum discordiamque cum hoc homine celare nequivit, sed complura tam in vultu adolescentuli, quam scripto finxit refinxitque, & tot inde solœcismos & stribilignes obelo multavit, ut nec margo asteriscis sufficeret. Æquivocationes singuli versus innumeras habebant. Periodorum vero distinctio adeo inficeta, ut, si quis *πονηρὸν λόγμον* dicendus sit scriptor, hic ipse sit maximo jure Juvenis.

Præterea sanctum nihil est & ab inguine tutum; neque enim ad nominis augendam celebritatem satis erat Pancreatis elatebrasse aditus, vilissimamque Lympham, nigræ Loliginis succum, in solio collocasse, sed omnia permolenda fuere viscera, etiam Priapi deliciæ, & quam sanctus Numa mentulam vocabat. Nec intra virum stetit pudicitia, sed & decus expugnavit muliebri, & quas casta tot annorum

rum oblivia celaverant partes, unus nunc Juvenis, quasi Cytherææ nutu ad hoc delectus, laboriose prostituit. At bonum factum, Dii Deæque, quod pruriginem jacentemque nervum erigere hoc sermone tentaverit, tabellisque non *graphice* tantum sed & à Grafiopictis, omnes in se disciplinas converterit. Nimirum, absque hoc esset, tineis tantum fuit vermibusque pascendus; nunc autem, ut est curiosum humanum genus, universæ se naturæ commendavit, Venerisque demeruit officiosam manum; unde vicissim Momus, complofis altius manibus,

Porro! nam quis erit modus Quirites;

Huic pracidite seminale membrum.

Tum Mercurius, etsi, inquit, omnia deliciarum festivitatisque pruriginosæ sint plenissima, tamen character orationis, verborumque ineptæ figuræ avertere optimum quemque à lectione infamis libelli possint; adeo enim diobolare est, quidquid ipsi elegans & cultum, ut ne quidem Æqui aut Volsci in civitatem recipere fictum sermonem possint. Nunc repit etiam in sublimi materia, mox tumide attollitur, plerunque autem, quasi interveniente æstu abrumpitur. Si cui tamen in pluribus Paragrapho sensus constet, dignumque legi Censoris æstimet supercilium, utique non

non *Graphicum* est, sed alienum & improbe surreptum. Utque versutiam Hominiis & peculiare furtum agnoscatis, eodem characteris fuco & sua & aliena quæque describi curavit; scilicet, ut tacitum & inconsultum legis murmur *graphica* imputaret prudentiæ, quod malis artibus debet improboque plagio. Vix hæc audierat Momus, cum laceffitus tam gravi injuria tenere furem clamavit; jamque coram protractum mulcandum dederat lictoribus, nisi caduceator Mercurius balenatiam intentans virgam missionem dari flagitasset: adeo quoque justitia in coelis regnat, ut nisi audita causa & de concilii decreto plecti hominem nefas sit. Sed, dum invidiosissimis verbis prosequi ineruditum furem Momus instabat, Mercurius austeritate quadam ad Deos conversus, hunc Juvenem quem videtis, inquit, malo astro natus est; nam, cum se in Apollinem Delphicum mutatum iri religiosa sagæ mulieris pollicitatione crediderat, anili quadam superstitione aut præpostero suo impetu in Picam conversus est, varium & mutabile animal, sed *graphico* genio dignissimum hospitem: quæ res tam candide velim ad aures vestras perveniat, uti gesta est. Juvenis ergo hic, inglorio pago genitus, postquam naturali quodam fastu nutrientorum con-

tem-

terminare locum cœperat, mirifica semper ob-
trectatione Apollinis Delphici divinitatisque
partem vindicare sibi conatus est: quod cum
proprio ingenii vigore consequi non potuit,
Deorum se benignitati præparata excusatione
commendavit; ubi tandem quod suis ipse au-
spiciis non posset, ut per magicæ artis deli-
nimenta acquireret, concessum est. Laudatur
Thessalia regio numinibus plenissima, & sagæ
mulieris ostenditur contubernium. Hæc cum
instructissimam haberet tabernam, & sum-
mum in rerum naturam impotentesque Juve-
num animos imperium titulo suggrundali pro-
mitteret, non potuit se continere noster Bar-
batulus, quin, ut erat novitatis avidus, pyxi-
dum, quas longo ordine digestas servabat
Theca, faceret periculum. Ibi tum forte de-
lusus titulo, ad unguenti gustationem, cum
in Apollinem Delphicum se mutatum iri cre-
deret, quasi dignum impotentia immitteret
supplicium, in asinum mutatus est cum-
num; nec muliere, quæ improvisa aderat,
indignante fortunæ lusum mirabilem: ita enim
evenire, ut, qui genium habent spiritumque
Arcadicum, ad unguenti istius gustum horrido
statim atque asinino induantur corio. Ad hanc
Metamorphosin tam terribilem cum inge-
miscere tantum liceret, loquendi formavit

consilium, sed vocis horrore perculsus jamque mutationis satur in aliam redire formam impense gestiebat. Itaque pyxidum varietatem identidem contemplatus novam sollicitabat speciem, cum ilico furtiva manus in auspiciatorem, quod putabat, capsulam delapsa, alterius unguenti prodidit colorem, quo ille, ut inscriptio ferebat ad hoc composita, in augustiorem humana formam reverteretur; sed hac quoque promulsive deceptus, cum in multo minorem formam contrahi se videret, jamque acuari & durescere in rostrum labrum bilibre, & pilis plumas succedere; adeo, ingemuit, solus sum, qui fortunæ ludibrium debeam, & cum gloriæ sim majestatisque appetentissimus, in desperatissimum nunc animal convertar. Sed nec ita ob mensuræ neglectum modum toto corpore plumæ enascebantur, quin pilosæ asininitatis apparerent vestigia; ut pote qui non furi tantum sed & lapidi aut fungo esset proximus. In hoc dum se habitu frequentius jactat, cutisque asperitatem gemitu complorat, & hujus quoque formæ pertæsus in aliam rursus speciem verti conabatur. Ergo, ut hinc inde gustaverat unguenta, jamque plumis longius emissis Junoniæ avis ocelli interluderent, quod nec à genio Juvenis abhorre pulcritudo videbatur, gulosi-

fissi.

Æsculapii & Apollinis. 51

si-
fissimo tractu totum haurire fictile non dubi-
tavit, ut, si irrevocabilis esset in hominem
forma, venustissima saltem & superba specie
omnium in se oculos converteret: sed quod
nec justam antidoti glutisset quantitatem,
etiam hac arte asininitatis stigmata fodican-
tisque corvi obliterari recusabant. Quare des-
peratione ridicula, an forte Dii majores re-
stituerent in integrum, in ultimam & mansu-
ram usque speciem transformari discupiit:
Tunc rursus novo delibutus unguento & li-
berali manu deducto in fatalem tandem bes-
tiam commutatus est, in variegatam & disco-
lorem Picam; sed hic quoque ita compara-
tum fuit, ut & horridiores per brachia setæ
& Corvi nigerrimæ plumæ Pavonisque oculi
Picæque maculæ uti animorum, ita & cor-
porum quandam facerent misturam: quam
cum metamorphosim Momus agnosceret,
belle, inquit, hunc Juvenem Theſſalica fraus
refinxit & convenientissimo notavit colore.
Quid enim aliud decuit asininum genium, &
in quo ne mica quidem falis, quam ut Asini
hispidissima pelle tegeretur: quid aliud furem
& plagiarium, quam ut rostro Corvum obun-
co & infausta nigredine æmularetur. Quid
deinde gloriosissimo adolescenti evenire dul-
cius potuit, quam ut Pavonis pluma super-

bum vestire animum liceret: neque enim solo scripto & ingenii viribus factum nobis facit, sed & speciosissimo vultu, cui nec Leda habuit nec Ariadne similem, cui ipse Paris Deorum lividinantium iudex & Helenam donasset & Deas. Sed nunc omnium perfectionum compendium Pica quam bene etiam in hunc migravit? adeo quidem mea opinione dignum patella operculum repertum, ut dubitari possit, an à fatali se revocari forma passurus sit, certe non debeat: nam uti in Pica, ita hoc *animi in pectore incerti certant decem*: uti furax bestia, ita hic unguibus ab imis verticem ad summum totus constare dolis & plagio videtur. Ad hoc Momus fatum miratus comitis Ulyssæi, carmine salutare hanc mutationem tam subitam aggressus, conclusit tandem,

Sic niger in ripis errat cum forte Caystri,

Inter Ledaos videtur Corvus olores:

Sic ubi multifona fervet sacer Atthide lucus,

Inter Cecropias offendit Pica querelas.

Sed quemadmodum nulla unquam ita ipsi placuit mutatio, sive naturæ lusu seu Deorum arbitrio concepra, quin mordacem ~~stringeret~~ dentem, etiam hic invenit quod reprehenderet & fortunæ imputaret. Mirari itaque se aiebat, cum omnibus fuerit vitiis repertus color,

color, soli lasciviæ repertum non fuisse;
quare ut singulis perinde nævis & ipsi Salaciæ
fieret satis, Passeris placere metamorphosin
aut Anseris, acceptissimi matronis delicii,

quis enim, dixit, non versus abundat

Tristibus obscenis?

Agnoverat errorem Mercurius, jamque novam coquebat conversionem, cum ad hanc tam fastidiosam moram silere Mercurium apparitor jussit, & in fatali Pica stare metamorphosin. Verum ne injuria videretur aut contumelia illata, placuit Deorum concilio, ut cognitio fieret, & qui tot personis sufficeret Juvenis, ad examen revocaretur. Itaque jussus indicem dedit librorum quam ambizioso titulo se prostituentium; cumque imprimis dubitaretur, cui mandari negotium fas esset, intravit, ecce, edentulus, striata fronte senex, exercitati vultus, & qui videbatur nescio quid magnum promittere.

*Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, schœnobates, medicus, magus, omnia.*

Et Censoris, inquit, officio solus sum qui possum commode fungi, rogo itaque, qui me hac prurigne excitare soleam, censuræ negotium credatis. Quod, ne animorum varietate judicium laboraret, in unum hunc conferre placuit. Ergo accepit omen supercilio-

sus censor, & singulos ordine libros per apparitorem nactus est. In quibus dum typorum notat elegantiam speciosæque pellis admiratur lenocinium, ad titulos statim primasque paginas impetu quodam abreptus est; sed cum deinde revoluta quadam pagina in cœlestem incidit Juvenis imaginem, in cincinnos *μυρο-ερεχέας* & fenestratum collare, Hem, ait, adeo etiam à specioso & juvenili vultu proficisci potest,

*Quod dignum barba credo dignumque capillis
Majorum.*

Ergo hic scribendi impotentiam aut forma adjuvat sua, aut ex ætate gloriæ compendium quærit? scilicet hoc ipsum faciet Hyacinthum? ergo quæ nuper erat & in juventute rugosa facies, nunc senior, quasi Medæ astu interpollis & multis partibus correctior apparet: at licet Mathematicorum cœlum non curem, ex vultu tamen tuo superbiam colligo; accedo autem, monente me Mercurii virga, ad ipsam libri lectionem, & præfationem primum de nobili illo succo Pancreatico perlego, in qua cum parem elegantiam exspectaveram, qualem typo & characteribus Typographorum adflaverat industria, etiam hic diversum reperi, ubi vel exquisissime nostri
fo-

solent loqui. Inde per infinitas nugas trahens fastidientem animam, unius capitis lectione ita lassatus sum, ut contentissima voce exclamarem; *Ohe jam satur sum, ohe libelle!* jamque abjeceram olidissimas schedas, cum Mercurius serio instare, meque virga in officio continere tentabat. Qua ego injuria commotus, tu, inquam, si hic sis, missionem petas, adeo nunc satias tenet istarum rerum; quare, ne pergas esse molestus, rogo, cum non dicendo tantum sed & audiendo ego & tu enecaremur. Cui Mercurius, credes ergo tandem justissimæ iræ nostræ, & quam contumeliam putabas esse, æquissimam judicabis & condignam homine pœnam. Tum ille, ita, inquit, siquidem hoc vultis Dii Deæque: nunc enim cognovi, quam horridum omne atque incomtum, quanta ibi, medius fidius, striligo regnet; si Iliada dixero κακῶν, σκολισμῶν, si κύλισμα βορβόρος, minus dixero, adeo omnia vitiorum plenissima: equidem si Herculi repurgandum foret hoc Augiæ stabulum, putaret sibi tertium decimum venisse laborem. Certe ego is non sum, nequid in fraudem Herois istius committam, qui tantam vitiorum segetem queam evellere, illorum quippe teter nidor vel ini-

tio in syncopen me præcipitat, aut saltem ita offendit, ut, licet censura tot per annos feliciter functus sim, nunc in hoc fatali iudicio, nisi vestra prohibeat benignitas, peream miser. Si tamen patientia abuti licet, Dii Deæque, unius capitis & *περλεγομύων* camarinam movebo, quæque in grammaticæ, hoc enim ad *παρδομαθίαν* spectat, in modestiæ, hoc ad *τρόπον & Φύεα*, & veritatis, sanctissimæ Deæ, leges improbe peccat, ordine edisseram; non equidem, ut huius ego vitæ moribusque remedium adferam; quid enim illis facias, qui *elephanti corio circumtenti sunt*, neque habent plus sapientiæ quam *lapis*, sed ut aliorum *νεοτερχζόντων* rationes hoc exemplo formem. Agite ergo ad barathrum, licet *hominis operas locavi non cavalli*. Imprimis nolo vos præterire, hanc, quam nunc calcamus editionem, de succo Panereatico esse & ex tribus ultimam. Nam cum primam anno millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto juvenili quodam impetu protrusisset, alteram in Gallia, sed ab alio descriptam, anno sexagesimo sexto, quasi jam primæ pœniteret, novæ & inusitatæ linguæ ornamento auxit; tertiam vero, caractere, minio, lemniscis, imagine & longe aliis pigmentis.

pigmentis , quam sunt reliquæ , superbiorē annus nobis dedit proxime elapsus , adeo ut septem solidos annos pressisse hoc opusculum videri possit , unde etiam lauta illa indicis promissio auctioris emendationisque præter alias editionis : sed augmentum , Dii boni quale ! solœcismis , immodestia , experimentis uno & altero auctius. At nunc necesse est meam spartam exornem , & unius capitis censura vestras obtundam aures , ut crimine ex uno noscatis cœtera , *ἐκ τῆς κεραιῆδος τὸ λοιπὸν ἰμάτιον*. Possem multa alia exaggerare , & ipsa in gloriosi scriptoris fraudem , sed officiosis auribus nimium est , scio , per unum sequi euntem caput. Quare propero , & germanos hujusce libelli flosculos ipsamque purpurissam delibo. Nunc quia personam & Grammatici & Rhetoris sustinere me jubetis , agite , interferam subinde infelicitis & *ἀναλφάβητος* ingenii lolia , nam continuo in his esse & supervacuum est & delicatis molestum ; nosque , si hanc aliquando effugerit litem , pueris *elementa volunt qui discere prima* recoquendum dabimus : ergo animum advortite & accipite insidias adolescentuli. Initio quidem P. C. ferendum non fuit , bonum illum fraterculum , quasi

plane & ipse repertores inter & albæ gallinæ filios numerandus foret, anatomici nomen & gloriam sollicite ambire pennasque sumere ausum fuisse: tanquam nihil seculis antea actis dignum memoria prodiisset, nihil, quod sitim aut raram novitiorum orexim posset sedare; at certe nihil, quod uni Juveni pulmoneo & stolide tumentis in omnem partem placeret. Ergo, dum naturæ quadam imbecillitate, sive eam Præceptoris adflaverit malignitas, seu divinitus consecutus sit, veterum aspernatur experimenta, &, dum exemplo prorsus novo Græcanicas ejurat Romanasque literas, ne forte curiosa lectio inventi exprobraret gloriam, qua veteres laude debebat, se ipse maluit dignari homo inepte gloriosus. Sed hac via tantum abest, ut veniam apud bonos omnes impetraverit, ut contra, Asellios, Harvæos & ipsum Apollinem Patrem, inimicos habuerit, subselliique honore, quo ipse ante gaudebat, ultro exciderit. Optimi olim viri, ut in Anatomiae sacris acumen ingenii feliciter ostentarent, utriusque linguæ & vetustatis adaucti reverentia, religiose conducebant quæsita undique ornamenta: hic contra homo novus, postquam neotericorum scrinia expilavit & aliorum & sui oblitus, ignominioso quodam
pla-

plagio misere se prostituit: sed age ingenuæ
vetustatis osor: nihil tibi Græculos, illustres
profecto animas, nihil, inquam, illos in ve-
narum viscerumque examine profecisse cre-
dibile est? nihil etiam eorum, quæ nostri
hodie una & altera sectione expediunt, tot
inde vigiliis & novaculæ exercitatione esse
afsecutos, & qui vel à puero per manus tra-
ditam artem familiariter tractabant, non suc-
ci unius aut putidæ lymphæ odorasse guttu-
lam? fatius est ut non vixerint. Tuus au-
tem ille Harvæus modestiorem se longe præ-
buit, quando nihil inquit invenisse se in na-
turæ penetralibus, quod non diligenter ex-
pensum in Aristotele suo quam manifeste de-
prehenderet. Nunc vero quis Democriti
aut Dioclis Carystii, quis Herophili ad fa-
mam accessit, qui septingenta fecuit cada-
vera, & frugalem vitam inter experimenta
consumsit? quid Erasistratum, qui nocen-
tes quosque à regibus ex carcere exemptos
vivos incidit, & omnia interna liquido ex-
ploravit ipso spiritu remanente, nihil adno-
tasse in sanguinis illo circuitu & lacteis Me-
senterii venis existimandum est? Barbatulos
autem nostros, fera demum atque paralytica
manu ad sacra hæc deductos omnia pernosse
solos & omnium rerum causas? Sed osten-
dam,

dam, quam, quæ tu nova adeo reputas & huic ævo adseris, sedulam non præterierint & curiosam antiquitatis manum: ostendam, quæ tu mira quadam prurigine, ceu raras & ignotas hætenus delicias, commendas, præteritis omnino seculis, & quos tu negligis auctoribus, fuisse notissima: Tu modo recupera frontem, quam dudum amifisti. Ægre intueor Herophilum aut Erasistratum, ægre Galeni augustiorem formam, quin nutu quodam & caput inclinatione insultare me homini *graphico* jubeant, & quæ ille furtim aliis emunxit, suo reddere singula auctori: nunc itaque ex ungue leonem. Ne autem vobis petentibus deesse videar, Grammatistæ primum implebo minimum, & quæ hominem apud tyrunculos traducant mendæ, ostendam. Hoc ergo video, ut me convertam Juvenis laboriose, picturæ te navasse operam diligentem, & si quam esse in nomine tuo ἀληγορίαν pateris, γραφεία te esse, συγγραφέα non esse. Norunt enim hoc cordati omnes, si tuorum librorum aliqua esse ratio apud rudiarios cœpit, unicum hoc esse imaginum beneficium, his tibi lenonibus constare omnem gratiam, iisque non ad archetypi omnino exemplum, sed

Æsculapii & Apollinis. 6E

sed ad libidinem , & ut verbo dicam , *graphice* delineatis. Si vero & scriptor dici contendis & hanc existimationem ambis , permittemus tibi ut sis , sed ut cyclicus & omni subsellii honore inferior : de scribendi enim tuo genere valde laboro , cum nihil habeas pensi , sed cacophoniis , cacographiis , æquivocationibus & declinationibus absurdis totos centones infercias , cum in singula orationis membra , & quod miserum est , in nomina quoque propria impingas , propter quæ , *si in sella apud Magistrum adsideres , fieret tuum corium tam maculosum , quam est nutricis pallium.* Imo & in dedicationibus , quæ excogitassimo alias sermone abundare solent , tam frigidum hic se præbuit misericordiæ frater , ut dubitem an viri quique clarissimi vacare illepidæ prorsus laudationi potuerint. Ibi , ut Juvenem agnoscatis ingentis spiritus , *per Gallias per alias itidem regiones* , aditum invenisse libellum suum Pancreaticum insolenter jactitat ; ibi , cum Capellanu*m* Mecenatem vocat *doctissimorum virorum* , se quoque illorum inferuit choro & rarissimi tituli vindicavit partes : ibi , *ex epistolis toties ad se missis* de propensione Viri , cum pluribus deberet & exquisitissimis verbis , quam frivolo judicat sermonis compendio , quasi etiam alibi Laconismo apud eum.

eum esset locus. Nunc præfatio, quam & ipsam expolitam esse decet, etiam minus habet ingenii quam dedicatio, plus vero tumoris. Nam isthic exaggerat, quomodo, postquam *prima editio curiosis naturæ indigatoribus placere cœpit & sufficientia exemplaria desiderari*, ad alteram editionem sit compulsus. Super qua hoc etiam dico, imaginoso ductum errore Gallorum quam clarissimorum favorem temere sibi arrogasse; quippe, quod honoris sui causa addit, *se tribus quatuorve mensibus apud Bourdelotium alteram hanc ventilasse* disputationem, falsissimum est & in ornatissimi conventus dedecus. Quis autem credat sublimioribus deditos *Jeux d'esprit*, ad imbellis homuli defensionem uni nauteæ & inficetæ Pancreatis lymphæ succubuisse. Si me auditis, Dii Deæque, & Gallorum noscitis acumen, ex his demum resciscere potuit, quam futilia essent & strigosa sua argumenta, quam etiam impotens disputantis persona; sed neque hoc agnovisse visus est, dum matura asinini tergoris duratione omnem amiserat sensum. Sed vix tertiæ editionis adornaverat lenocinium, quin vanitatis suæ conscius ipse subjiceret. *Cum nulla scriptio, ut inquit Plato, adeo accurata esse possit, ut criticorum censuram effugiat, reperientur proculdubio Mommi, qui*
me

me ridebunt, quod tantum temporis unius succi investigationi impendam. Imo vero rident & iniseriam tibi tuam merito exprobrant. Sequitur deinde, ut ait, medulla historia Democriti, eleganti fateor & splendido compendio, ceu Ilias in nuce, descripta; ibi nihil non efficax & oportune dictum. Democritum vocas, ut ad mea redeam, Abderitarum nemini secundum. Hoc ita est, quasi eodem cum Abderitis vesaniæ loco haberetur, quo unum ego te habendum censeo: quod ne temere videar dixisse, nova & abderitica sine dubio phrasi indulgens, Hippocrates, inquis, navem conscendens Abderitam navigavit. Tu quæso cum isthoc sermone Anticyram naviges, qui

Abderitanæ pectora plebis habes.

Gentile est proprium Abderita, Abderitanus; possessivum, Abderiticus. Sed lector, ad quem præfatio hæc pertinet, exegeſim illam omnium curiosissimam observa, mirifica notabis quæ ego fastidio repetere. In hoc sibi unice plaudere istum Juvenem dolendum est, quod nullum hætenus sit systema excoꝛitatum, in quo pauciores atque minores difficultates remanserint atque in hoc suo, modo animo ab omni præjudicio libero dicta nostra examinanda suscepꝛint. Age igitur, missam facio invidiam, omnem

omnem detrecto *περὶ ληψιν*, tu modo datam superbe fidem libera. Jam in initio cacophona quæ & quanta? quin ipsi legite, nam ego jam lectitando rumpor miser: sufficiat indicasse loca, Pag. 3. 5. 8. 11. sed pag. 15. & 16. horribilis cacophonia, nam quasi exemplum vellet reddere cacophonix, ita una multa jura confundit. *Quando, inquit, ductus ille simplex existit, aliquando simul intrat cum ductu bilario intestinum duodenum, aliquando vero seorsim istud perforat; quando ductus ille duplex existit, aliquando unus, aliquando uterque simul cum ductu bilario intestinum subeunt. Quando vero triplex ductus Pancreaticus occurrit, aliquando unus tantum, aliquando duo & aliquando omnes tres simul nno eodemque foramine intestinum intrant, simulque contentum humorem in id deponunt.* Plura ejus farinæ allegaverat Censor, cum Mercurius dolentes jam absurdissimæ æquivocationis tinnitu Deorum aures Ulyssæo remedio obligare tentabat, & missionem ad alia injungere: cumque alia, quæ ad cacographiam spectant, agitare, non erat, inquit, ut homini vix dum eloquentiæ ludum ingresso inimicareris & male collectas syllabas imputares. Tum Censor, itaque fidem vestram obtestor, Dii Deæque, & nihil esse exilimo rem literariam, sine corpore & spe-

& specie, quando grammaticorum leges superciliose spernere nostri incipiunt barbatuli; ergo sua potius & vernacula scribant lingua, quibus Musarum frigent limina, ne de-
nuo excruciaandos sibi habeant Latinorum manes affectata barbarie, qua tamen cum hic noster plus æquo exsultet, vestrum, quæso, interponite iudicium. Sed ut intelligatis, quam sit in scribendo indifferens, promiscue *frenum, caliacæ, stilum, leve, equum* pro frænum, cœliacæ, stylum, læve, æquum sub-
jicit. Sed in nominibus propriis, quibuscum consuetudinem se habere jactitat, annon insanire multum est? *Pequetum* nominat, *Wir-sungum, Wartonum*, & hunc in obliquo casu *Wartonis*, & *Asellum* prodigioso omine & propria sibi metamorphosi in *Asellum* vertit, *sed Stulte, stultior es barbaro Potitio, quæ tantus natus virorum nescis nomina.* Hæ sunt duntaxat unius capituli æquivocationes & cacographiæ, quas oscitanter cominittit: unum hoc scio, antequam finem recitandi faciam eorum, quæ toto hoc opere irrepsert, con-
cionem vos dimissuros esse. Vestra igitur pace liceat transire ad Pleonasmos, postquam battologias breviter enarravero & alia, quæ vel puer nondum ære lavatus ineptiarum arguat. *Causabit pro causabitur, illo in dandi,*

semissi in auferendi casu, *perstetit* pro *perstitit*, *immerita* pro *emerita*;

Cetera de genere hoc adeo sunt multa, loquacem

Delassare valent Fabium.

Sed Pleonasmorum, quibus ille ceu elegantissimis dicendi figuris avidissime abusus est, innumerabilis ubique copia. Grandis enim & Asiana loquacitas ipsum omnino perdidit; nullibi lætæ segetes, sed infelix lolium & tribuli & steriles dominantur avenæ. Ex pluribus tantum nonnulla delibabo, ex quibus constare poterit infrunitum hunc Apollinem profligatissimum esse Laconum oso-rem. Pag. 7. & 8. monstrosa comprehenditur periodus, obscura, barbara, intricata, & quam tribus includas versibus, totis octo & triginta deducta. *Ocularis inspectio*, qua ille tantopere valet & in Pancreate suo usus est, non est probum, sed idiotismo accommodatum recenti. Ego, si intrare Musarum limen cogitas, *graphice Fictor*, mutandum tibi esse propositum vitæ genus serio auguror. Omnium instar est Pag. 20. ubi unica duodecim versuum periodo sedecim congeffit adverbia, quæ profecto tam pulcre ad negotium pertinent, quam illud ranarum *Brececex* ad scenam. Utrum forte tanta adverbio-

biorum congeries reconditam sapiat & abstrusam prudentiam, an vero hieroglyphicam Ægyptum, nescio. Equidem ego Pythagoram imitatum esse reor, qui rotundo illo quatuor quaternionum numero ἀνυπεύθυνον τι latere existimabat. Sed omni modo mirandum est, qui tam apte cornicari in Thessalia didicerat per pyxides deceptus, nihil etiam præflorasse Romanæ eloquentiæ, nihil humaniorum literarum: quod si ad superiores illas tegulas evolasset & vel scrupulum delinxisset reconditi unguenti, jam & linguæ recuperasset usum, & Cornicis instar Romani Latine scisset: sed fuit in fatis, ut qui brutam sustineret personam, quam longissime ab eloquentiæ pyxide removeretur. Hinc ergo miserum isthoc naufragium & in conscribendis quisquiliis inficeta balbuties, ut scilicet avi quam homini esset similior. At non vultis, scio, eam mentem Apollini nostro, aut, si id gratius est, Apelli fuisse, ut eloquentiæ promitteret studium; sed tantum ut succum illum nuper natum Batavo sub cælo, novo ornaret & quam luxurioso stylo, & in vulgus mitteret indoctum. Itaque ut bonis placeret paucissimis, barda maluit & corrupta lingua famam subire, quam insititia illa & solida popularium suorum dia-

lecto, quæ tamen & ipsa Pancreatico mimò
abunde satisfacisset. Quia vero grammaticari
diutius odiosum est, ipsum aggrediar operis
caput, & Pancreatis ordinabo descriptionem
ab Apolline nostro, Apelle inquam, con-
ceptam. Primum itaque, ut insigni & gra-
vissimo viginti versuum prologo utilitatem
Anatomix commendarat, cujus unam & vix
memorandam partem hic attigit Endymion,
ad repertorum in hoc ævo gloriam exspatia-
tur, & Pag. 2. Caspari Asellio *venarum lactea-
rum* tribuit *inventionem*. Omnino quasi pia-
culum foret Juveni alias μετεορίζομαι supra
vulgus se extollere & docere pro illa in-
solentix specie, etiam olim apud seclum prius
nota fuisse, quæ nunc pro suis deblaterant
inanes Physiologi. Ecce autem ipso in con-
fessu Hippocratem demisso vultu injuriam si-
bi factam dolentem, &, si recte divini ho-
minis nutus intelligo, ad ipsum illum textum
collineantem, ubi inquit, εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἀπὸ
τῆς κοιλίης φλέβες ἀνὰ τὸ σῶμα πάμπολ-
λαί τε καὶ παντοῖαι, δι' ὧν ἡ τροφή ἐν τῷ
σώματι ἔρχεται. & eadem in causa lib. de
Ossium natura τὰ μεσεντερικά φλέβας vocat
πάμπόλλαις τε καὶ παντοῖαις. παμπόλλαις
no-

nominat respectu numeri innumerabilis, plane uti Galenus 4. de usu part. cap. 17. ἀνα-
ερμητὸν πλῆθος describit τὰ φλεβῶν ἐξ
ἡπατος ἐκφυομένων. παντοίας dicit, cum
εἶδος intelligit & diversitatem venarum. Er-
go si specie differunt, differunt ratione li-
quidi inerrantis, si enim sola denotasset san-
guinis receptacula, satis erat παμπόλλας
dixisse, nunc, cum παντοίας subducta ratio-
ne addit, non ambigo, quin venas intellexe-
rit colore distinctas & materia, ipsas adeo-
que lacteas, nam ne hoc de nervis creda-
mus, prohibet plus quam curiosa Hippocratis
manus nervos à venis nusquam non distin-
guentis. Quod si autem fidem mihi deneges
anagnostæ, age, repete ab ipso Herōe testi-
monium, si modo sustinere vultum ejus terræ
filius possis. Tum etiam Diocles ille Cary-
stius, Erasistratus & Herophilus idem sibi
constare magnifice testabantur: & Herophi-
lus quidem de discipulorum obtrectatione &
temporum querebatur dicitate, nam quæ
ille meridiano sole clarius detexisset vasa &
literis mandasset, ad unum omnia discipulo-
rum intercidisse injuria; tum, postquam sub-
inde ingeminarat, *ut vobis male sit mala tene-*

bra orci , quæ omnia bella devoratis , digito in Galenum intento ; tu , visus est dicere , qui de tanta mea navi unam alteramque tabulam tenes , laboriosi operis testis mihi luculentus esse potes , & famæ meæ expedire periculum. Sed nec vox hominem sonabat , nec ullus in præsidio Magister erat , qui divinas erudiret voces ; solus Mercurius ut se deposci ad hoc negotium vidit , τὸ σκαιὸν ὄμμα ᾤδραβ-
λὼν θύνη δίκλω male , inquit , Censor me- cum agis , qui otiantem dudum animum & sepositum novo involvere ludo fatagis : una tamen hac vice tibi impune erit me sollici- tasse , alias certe non erit ; quod autem ab Herophilo excipere potui , argumentum fuit , quod Galenus ipsi imputabat lib. 4. de usu Part. pag. 417. ubi πρῶτον μὲν , inquit , παντὶ τῷ μεσεντερίῳ φλέβας ἐποίησεν ἢ φύσις ἰδίᾳς ἀνακειμένας αὐτῶν τῇ θρέ- ψει τῶν ἐντέρων , μὴ περραισμένας εἰς τὸ ἥπαρ ὥς γὰρ Ἡρόφιλος ἔλεγεν , εἰς ἀδε- νώδη τινα σώματα τελευτῶσιν αὐταὶ αἱ φλέβες , τῶν ἄλλων ἀπασῶν ἐπὶ τὰς πύλας φερομένων. Jam & librum videbatur respi- cere de Dissect. venarum Pag. 198 nam ist- hic , ut vulgatas recitavit Mesenterii venas ,

Æsculapii & Apollinis. 71

εἰσὶ ἧ, αἱ, καὶ ἄλλαι φλέβες ἐν τῷ τρι-
κρῶν ἐντέρων μεσεντερίῳ περιίνονται πρὸς
ἀδένας τινὰς ἐνταῦθα κείμενας. Alterum
alteri geminum & ex eodem fonte; mani-
feste ibi ex Herophilus invenit quo causam
defenderet, nam ex ipsius testimonio *certas*
& *proprias* venas Mesenterio adscripsit longe
profecto diversas ab aliis omnibus, quæ in
Portas se inferunt: τὸ ἴδιον equidem quod
uni & soli proprium; atqui mesenterio san-
guineæ non sunt propriæ, sed lacteæ. Jam
sanguineæ, & Herophilo & ipsa rei natura
loquente, ad *μεγάλλων ἐπὶ τὰς πόλεις*, ad
truncum pertinent portarum: hæ *propriae &*
certaine, ad glandulosa quædam corpora, & nuper
natum Pancreas Asellii. Ergo utrumque vena-
rum genus & illas puniceas, & hæc candi-
das, πρὸς τὴν θρέψιν, agnovisse Veteres,
& tibi inventi rationem male constituisse post
Asellium intelligas necesse est. Sed nimis
fuit hoc te rumpere sermone, qui dudum
fastidis *παυδεῖαν ἑλληνικῶν*: possem alium
quoque ex Galeno locum eruere, ubi ipse se
lactis quid instar in Porcelli mesenterio repe-
risse scribit, possem & Platonis & Aristotelis
confidere testimonio, sed campas tibi narrare
certum est, & unum te ἀγράμματον irasci

mihi ἐλληνίζοντι. Moneo interea te, qui tam ambitiose tristis es, ut ad Vesalii adeas librum, & cum ratione expendas, quod ne legisse quidem tibi satis est; reperies me hercle, lib. 3. cap. 7. luculentum ibi Lactearum vestigium, ut credibile sit habuisse in manu Ariadnæ filium, sed quasi à numine quodam retractum esse. Nunc ut ne quidem veterum sapientiam attigisse videri possis, pag. 3. hanc insuper priori mendam adsuere incepisti; *Qui Chylum, inquis, per venas mesaraicas adscendere sibi imaginati fuerant, firmiter statuerunt vasa hæc lactea ad hepar tendere*; si tu scire vis, quam tibi curta sit supellex & in hoc omnino iudicio cadas, disce Galeni istos locos per interpretem, & defines tandem venas istas, *ἰσθμὸς πρὸς τὴν Ἡπείρου*, ad Hepar deducere, aut à Veteribus eo deductas esse putare. Ecce aliam iterum ampullati Doctoris ignorantiam, *anno, inquit, 1651. Ductus Thoracicus à solertissimo Anatomo Johanne Pecqueto Gallo è tenebris in lucem erutus. inexercitatum profecto in veteribus & novis quibusque ingenium! Nihil ergo, qui ad magni adspiras Anatomi nomen, nihil scis nisi protritum & jam expositum, idque maximam partem falsum? scilicet, ita ductum Thoracicum elucidanda-*

cidavit Pecquetus , ut nullus ante vel viderit eum aut distinxerit ; Dii vestram fidem ! quid enim clarius, quid conceptius dici potuit , quam quod Bartholomæus Eustachius Medicus & Anatomicus Romanus , in eruditissimo libro , de renibus , ossibus & vena sine pari , Venetiis 1561. edito conscrip- sit. Et ne me putes *οὐ φιλῶν*, rarissimi voluminis centonem adnectam. Ad hanc, ait, naturæ providentiam , quandam equorum venam alias pertinere credidi, quæ cum artificii & admirationis sit plena , nec delectatione ac fructu careat , quamvis minime sit ad thoracem alendum instituta , operæ pretium est ut exponatur. Itaque in illis animantibus , pergit , ab hoc ipso insigni trunco sinistri juguli, quæ posterior sedes radicis venæ internæ jugularis spectat , magna quædam propago germinat , quæ præterquam quod in ejus origine ostium semicirculare habet , est etiam alba & aquei humoris plena , nec longe ab ortu in duas partes scinditur paulo post rursus coeuntes in unam , quæ nullos ramos diffundens, juxta sinistrum vertebrarum latus , penetrato septo transverso , deorsum ad mediam usque lumborum vertebram fertur , quo latior elata magnamque arteriam circumplexa obscurissimum finem nonnihilque adhuc non bene perceptum obtinet. Habes in quo te exerceas & genuinum fran-

gas. Sed eadem pagina nimis & hoc triviale, non possumus, inquit, egregium de circulari sanguinis motu inventum à nunquam satis laudando Harvæo anno 1628. in lucem protractum reticere; quasi altam ante dormisset noctem; sed nil aliud facere debuisti dipondii Juvenis, quam ut pecudum more ires qua itur, non qua eundum est: nimirum ab Harvæo hoc repetit literatorum alpha, quod omnes æqui rerum æstimatores ab Hippocrate, & indubitatis confirmant argumentis: verum uti ubique ita hic quoque *ὡς ὕς ἐκέρνας*. Ut autem resipiscas, legendum tibi propinamus Joannem Anthonidæ Lindanum, unum & dulce hoc ævo Hippocratis præsidum, qui totus novem supra viginti testimoniis in plus quam meridianam lucem produxit notam diu circulationem. Si Harvæum audis, & ipse ex Aristotele solidis maxime & roboreis rationibus festucarias tuas oppugnat, & verecundiam, si qua tibi est, & omnem virtutis modum deturbat. Sed non omnium est olere Moschum, neque Pancreatici fuit Apellis peregrina quærere, & ista, ad quæ sine utriusque linguæ condimento pervenire nemo unquam bonus potuit. At jam nihil etiam eorum, quæ proxima ætate, quæ nuper gesta sunt, agnosce-
re,

re, an ferri potest in Juvene cœlum Jovis se tenere arbitrate? ultro se ingerit & ab imperitia se tua vindicat Andreas Cæsalpinus, homo Italus, qui in quæstionibus suis cum Medicis tum peripateticis sanguinis circuitum planissimis verbis descripsit: sine unum tibi monstrem pro omnibus caput: ergo lib. 2. quæst. Med. art. 17. edit, Venet. secundæ apud Juntas Anno 1593. Illud, ait, speculatione dignum videtur, propter quod intumescunt venæ ultra locum apprehensum non citra, quod experimento sciunt, qui venam secant, vinculum enim adhibent citra locum sectionis, non ultra, quia tument venæ ultra vinculum non citra; debuisset autem opposito modo contingere, si motus sanguinis & spiritus à visceribus sit in totum corpus; intercepto enim meatu non ultra datur progressus tumor igitur venarum citra vinculum debuisset fieri: an solvatur dubitatio ex eo, quod scribit Aristoteles de somno Cap. 3. Pro cujus loci explicatione illud sciendum est; cordis meatus ita à natura paratos esse, ut ex vena cava intromissio fiat in cordis ventriculum dextrum, unde etiam patet exitus in pulmonem; ex pulmone præterea alium ingressum esse in cordis ventriculum sinistrum, ex quo tandem patet exitus in arteriam aortam, membranis quibusdam ad ostia vasorum appositis, ut impediant retrocessum. Sic enim perpetuus

petuus quidam motus est ex vena cava per cor & pulmones in arteriam aortam, ut in question. Peripat. explicavimus. deinde hoc nescisti, qui emunctiorem te in anatomicis præ aliis ferebas, Fratrem Paulum Servitam ante Harvæum & venarum notasse valvulas & sanguinis circuitum? scilicet curiosissimi supercilii Monachus, postquam hunc naturæ olfecit ordinem, ne quid temere agere videretur & contra receptam barbariem, novum de sanguinis circuitu inventum uni Aquapendenti commendare satis habuit; qui & ipse tacitum ferens insigne dogma, descriptum à se de venarum valvulis librum Venetis mandare moriens sustinuit, quem ob invisam ibi novitatem etiam nunc libraria S. Marci servat. Fuit eodem tempore Patavii Harvæus, & Aquapendenti dabat operam, cui ut peregrino & novitatis avido secretum hoc committere visus est Præceptor; quod idem Legatus Anglicus, qui tum temporis familiariter cum Paulo Servita erat conjunctus, in beneficium ab ipso hoc monacho retulit: uterque in Angliam adgubernantes libero sub cœlo procunciare hoc dogma, & postquam multis ipsi experimentis confirmassent, pro suo venditare etiam ausi sunt: unde in reliquum orbem minus obnoxium magnifici secreti

creti emanavit. Ergo si nihil habes nugigere scriptor, nisi quod quovis vulgo est notissimum, quis te sine fastidio leget paulo morosior? dolere chartas certum est se virginem non esse, sed ab iniquo & tetrico homine vitiatam doctis male dare usum: sed quid culpo iniquitatem tuam, qui scombris & thuri maxime consultum voluisti. Miror hoc quoque te dixisse Pag. 4. *nullum Doctorem magis reperiri, qui de circulari sanguinis motu dubitet.* Et miror eo magis, quod hoc nescias, qui cum literatis habere commercium cœpisti. Magna pars Italiæ, tota insuper Hispania Galenicum jactat systema, & defixas animis opiniones tenacissime colit: in Germania deinde Clarissimi Viri & alibi in Gallia libris & experimentis circuitum illum everterunt. Pag. 5. *Whartono tribuit ductus salivales inferiores. καλὸν κάρα, ἀλλ' ἐγκέφαλον οὐκ ἔχεις:* plane injustum fuit, quam semel detraxeras veteribus laudem, affectate reddere. Sensibiles usque credis & prominulas glandulas & exporrectos inde ductus Galenum latuisse? Tu modo verendum intueri Viri vultum, & femur ferientem & plangentem observa. Adstitit continuo Anagnostes Mercurius, &, ipso sic jubente, ad miscel-

cellaneæ eruditionis libros de usu partium palam provocabat : utque ultro citroque pervolaverat omnes angulos , tandem in cap. x. lib. xi. acquievit. Ubi , postquam Laryngi utrinque duas adjungi glandulas scripserat , de Lingua ait , καὶ καὶ πρὸ γλῶττιαν δι' ἐστὶ ταυτὸν τῆτο , καὶ ἀπὸ αὐτῶν γε πόροι διὰ τὸ ἐν τοῖς πλάγίοις καὶ κάτω μέρεσιν αὐτῶν (Paris. Charterii edit. αὐτῆς) ἐξερεύγονται φλεγμαῖωδες ὑγρὸν , σπιτέγγοντες πρὸ τε γλῶττιαν αὐτῶν , καὶ τὰ κάτω καὶ τὰ πλάγια καὶ τὰ ἐν κύκλῳ πάντα τὰ σῶμα. & lib. Io. cap. xi. de glandulis loquens oculorum superna & inferna , ὁ μὲν , inquit , ἀδινὲς ἐκ τῶν κάτω μερῶν , ὁ δὲ ἐκ τῶν ἄνω , πόροις αἰσθητοῖς εἰς αὐτὰς ἐκχέοντες ὑγρὸν , οἷον περ εἰς τὸ σῶμα τὸ σιαλὸν ἐξοχετεύουσιν οἱ ὡσαύτῃ τῇ ῥίζῃ τῆ γλῶττιας ἀδένες. concep- tissima certe verba ! non τρημάτα tantum aut πόρος describit Galenus , sed longos duc- tus , canales , ὀχετὸς , quos tam certum est cum in oculis tum inferiore in maxilla no- visse omnes , quam certum est medio die lu- cere solem. Sed nunc ostendam , quam in istis quoque sis Tiresias , in quibus te oculo- rum fide usum esse constat. Verum virgæ suæ
auto-

autoritate instare videbatur Mercurius, ut Latine expromerem in honorem Apollinis nostri, quæ Græce modo adeoque supra omne acumen Juvenis protulissem: cumque hoc in fraudem sanctissimi concilii fore deduce-rem, objurgare destitit; & ego paginæ quin-
tæ recoquens molestias omne reperi errorum
genus.

quorum si nomina quæras,

*Promptius expediam, quot amaverit Hippia mœ-
chos*

Quot Juvenis querulos autumnò occiderit uno.
Ibi *Whartoni*, inquit, ductus à glandula
*maxillari inferiore recto ductu tendunt in papil-
las.* quæ ista intemperies tua? non hoc te
Whartoni simplicitas, non Stenoniana fides
doceat, quos tu hic auctores habes; ipsam
tibi rerum naturam crede dicere, contortu-
plicatum esse hunc ductum, musculoque bi-
ventri sulcum inscribere errantem. Sed qui
ubique in imaginibus fidem ponis & à bestiis
formam repetis, contemplare vitulinum ca-
put à Whartono designatum, & quam tu
oppido vitulus sis factus, admiraberis. Quod
ne de nihilo dixero, *papillæ illæ tuæ*, in quas
exire ductus Whartonianos ais, non hominis
sunt sed bestię, & hic forte imaginosi ce-
rebri commentum. Quanto circumspectior te
alter

alter & melior, qui de salivalis ductus vomitorio, *manifesto*, ait, *foramine papillari quadam prominentia, maxime in animalibus, munito in oris cavitationem hiat.* Pag. 5. *Ductus Salivales à glandulis maxillaribus superioribus recto ductu supra musculum buccinatorem excurrentes in partem oris anteriorem è regione dentium molarium superiorum salivam suam deponunt.* Asia-na luxuria & battologia mera. Hoc te fugiebat *glandulas maxillares superiores παρωτίδας* vocari? ocyus huc adesse Tonsores jubeo, qui suffeno imponant pudorem nostro; ocyus huc Galenum, qui tritissimam vel idiotis vocem intonet; ocyus huc ferulas & Orbilii plagas. Sed quod *recto ductu* ais, nec hoc usque adeo verum; quod *supra buccinatorem*, istud etiam manifeste falsum, nam interiori pulpæ intexuntur, quo scilicet bucconis in mandendo tumore fluidi salivalis festinetur motus, quippe cujus usus ad diluendum maximus est: *Excurrere* concedam tibi opico & vocabulorum inopi. *In partem oris anteriorem, tolerandum vix est, aut enim scribere manus nequit, quod oculi recte vident, aut quis, nescio, error hos quoque fascinat.* Equidem non colligo, quem in modum in *oris partem anteriorem* se exonerent ductus, qui in dentium molarium prodeunt vicinia, aut *è regione*

gione dentium molarium, ut tu tibi sapias; demonstrari debuit in tam longa dentium serie & alvearium productione osculorum locus, hoc enim requirebat res tam minuta & acuminis tui genius. Ut ergo te magistro longe incertior sum quam dudum, in hoc tamen certior, in quibus te juvenem esse argutulum impense credebas, esse te hominem prorsus plumbeum. Pag. 6. *Ductuum salivalium superiorum inventionem debemus Nicolao Stenonis Dano*, qui eos anno 1661. in libello suo publici juris fecit: hujus quoque industria in lucem producta sunt alia adhuc vasa quam plurima in nares atque os hiantia. Quæ hæc contumelia est libellum vocare auctoris literatissimi & longe alio ævo dignissimi? Sed modestia, cujus tu nec teruncium habes, & moderatio maximi Anatomici incastigatum te dimittet. Stenonis, qua est fide, illustrasse duntaxat se narium vasa necesse est fateatur, at tu etiam inventionem tribuis. Quare, si ullus est pœnitentiæ locus, hoc habeo monere, ut ad Galenum adeas de Ufu part. lib. 10. cap. XI. incipies, credo, sapere & putare, vixisse etiam fortes ante Agamemnona multos. Jam & tum nota erant, quæ in narium collicias lacrymarum corrivant vasa, nota quoque, quæ in interiores oculi sinus

eructant liquidum, oscula lacrymalia, cuius certiore non possum quin te faciam, si tanti est peregrinum adscribere. Galenus itaque memorato loco εἰς τὴν εὐκολίαν τῶν κινήσεων καὶ δύο αἰδέρες ἐγγύοντο, καθ' ἑκάτερον ὀφθαλμὸν, ὁ μὲν ἐκ τῆς κατώμερως, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἄνω, πόροις αἰσθητοῖς. &c. *Huius Stenonis vestigia secuti observavimus*, pergit, & quam ipsi soli debet laudem, in se superciliose transfert; sed jam gravissime, quod Pancreas incipit olere, tuas istas delicias, non praterendum, inquis, qui anno 1642. Patavii primo reperit ductum Pancreaticum, à quo plura potuissemus sperare, nisi ab invidis nefarie in ædibus suis fuisset sclopeto interemptus. Utinam in te hoc cecidisset arcanum, jam justam haberes scripturiendi materiam; nunc cum uliginosam nobis vappam obtrudis, imaginarium quendam succum; quem cum tute modo falsum, jam austerum vel insipidum, & tandem aliquando acidum totis passim paginis deblateras, annon dementia est pro acido, & quod perinde accidens est, pro proprio quodam inseparabili venditare? Sed nec ita de inventionem ductus constat, Adolescentule, ut contra Fallopio Riolanus inventionem tribuat. Quod conjectas Virsungum eo nomine

occisum esse, falleris; tanti, crede mi, perire non fuit, sed qui *πυλῦπταγμασίνλω* amas patere hoc te doceam. Scotus fuit, quem etiam nunc latitare Romæ certum est; hic, ob communem in praxi navatam operam & à Virsungo non temere traductam, tanta in Virum honestissimum flagravat invidia, ut, postquam aliquot dies ipsum frustra infectatus esset, tandem in limine ædium, exclamante, qui prope eum erat, amico, percussor adest, cave Virsunge, plumbo trajectus est; hoc te Patavini possunt docere, & qui circa eum erat, Offredus. Sed nunc ingens hiatus & plena ambitionis vorago prætermittenda. Pag. 9. ut in lucem prodeat Pancreas, *aperto hoc abdomine* molitur, & *remotis tantisper cum ventriculo intestinis*; Belle, euge! si removeo ventriculum atque intestina, tuum etiam illud duodenum removeo; quærit ergo se Pancreas nec invenit, proxime enim cum isto coalescit. Recte Hippocrates, cujus inspicere textum religio tibi fuit, Pancreas glandulam vocat intestinorum maximam; *ἐχθ' ὃ κ' ἐντερὰ ἀδένες ἐς τὸ Ὠρίωλον μείζονας. ἐς τὸ Ὠρίωλον*, circa, prope omentum, non in omento, quod aliis excidisse mirum

est. Equidem concedam tibi intestina aliqua removenda esse, at tuum hoc fuit notare, quænam & in quo animalium genere. Si in canibus, in quibus tu Nectar tuum olidam lympham quælivisti, non opus fuit tanto molimine, nam eminulum Pancreas vel ultro se ostentat remoto gyro uno & altero.

Pag. *Pancreatis substantia compingitur ex innumera minimarum glandularum copia, quarum singula tantam duritiem atque firmitudinem habent, ut à se invicem separatæ suam sustinere formam queant, simul tamen junctæ ob laxam earum connexionem molliusculum corpus constituent.* Ex innumera minimarum glandularum copia consistere Pancreas id vero falsum est, tum præcipue in homine, cujus tu archetypum versute confundis cum cane. In homine sane illis tuis longe dantur minores, nam, si magnitudinis quædam ratio est. Plexus Choroidis glandulæ, lacrymales, labiales, uvulares, epiglottides, palatinæ sunt minutissimæ, pancreaticæ vero maximæ. Si *duritiem* sanis tribuis, & hoc male convenit, molluscæ enim sunt. *Formam sustinere suam posse* bene ais. At qualis sit illa forma, quæ figura, expedire te decuit curiosulum: scilicet, ut sua singulæ gaudent forma, ita hæ aut pentagonæ sunt aut hexagonæ; sed qui

qui ἀγέμενος, idem necesse sit ἀγεόμε-
νος, qui παψωδός, alieni tantum & noti-
ficator: nunc; si bene rationem ponas, sin-
gulas per se glandulas molliores reperi-
as, quam junctim una omnes, vel, ut tu Βαρ-
βαρῆς, simul sumtas. At jam sequitur
paragraphus, quo nihil est profecto stultius nec
mendaciloquius nec argutum minus. Pag. 10.
*Situm est in homine Pancreas, sub postica parte
fundoque ventriculi, circa primam lumborum
vertebram, ubi peritonæo firmiter annectitur. Ex-
tenditur autem à cavitate hepatis, illa videli-
cet, quam vena portæ ingreditur, usque ad lie-
nis regionem, adeoque situm transversum obti-
net, non quidem exacte in corporis medio, quan-
doquidem maxima sui parte in hypochondrio si-
nistro collocatur. Quæ hæc concordia discors?
primo loco sub postica parte ventriculi Pan-
creas latere ais, postremo in sinistro hypochon-
drio maximam ejus partem locas. An ergo
quod sub postica parte ventriculi lumbis in-
cumbit, lateri inhærere dici potest? Sed
jam non potes ô stolo doceri, qui quid ἀγέ-
σω quid ὀπίσω sit nescis: quod sub ventri-
culo est, jam effugit spatium, quod ὑπὸ τῷ
χόνδρῳ est, quodque Anatomici ventris*

medio definiunt ; si anatomice , si distincte scribis , debuisses dicere circa ultimam dorsi & primam lumborum vertebram , ut sic ordo successionis intelligeretur.

*Nunc miserere iterum , quanquam sint cetera
sortis*

Ejusdem.

Peritoneo firmiter annecti valde hallucinarius , est enim isthic mesenterii radix , cujus hæ sunt partes. Sed hoc quoque ineptum , extenditur , inquis , à cavitate hepatis , illa videlicet , quam vena porta ingreditur. Si hoc verum est , desine maximam partem pancreatis ab hypochondrio repetere lævi lateris. Cavitates tute tibi formas , qui diversam ab ista agnoscis , quam vena portæ ingreditur. Certe nihil in te Anatomici , qui cava , si-
ma , convexa & gibba hepatis substantive ef-ferri dudum ignoras : ferulam tibi intentat
juste magister & barbarissimum plectit. Ve-
nam portam vocas eadem injuria , sed ut ti-
bi videtur , apposite per appositionem ; sed
& tu & male docti Anatomici refingant ter-
minum , nec portam esse , sed portæ aut por-
tarum venam ex Galeno discant : manifeste
enim ipsi *μεγάλη Ἰπὶ τὰς πύλας* , cum sin-
gulas portas seu aditus dirimant fibræ. Sed
ad lienis regionem extendi quam inconcinne
hoc

hoc quoque : nescio ego , quæ ista regio , quam longe lateque ejus fines pateant ; si cava dixisses , jam & tuo more vulgum sequereris nec hepatis injuriam faceres. Quod hypochondrio substernitur lienis & ad costas usque nothas pertinet , cum ratione lienis dicas regionem : si ergo eo penetrare Pancreas tua credat religio , ut splenicos dolores Pancreati imputate habeas , jam experimenta gravissimosque auctores habebis adversos. Et illa simplicitas miserabilis , quando *corporis* fere *medio* hoc viscus collocas , cum ne abdominis quidem respondeat centro ; nam si imaginibus aliqua est aut experientia apud te fides , proxime à diaphragmate abest , longius ab hypogastrii fundo. Sed hoc omnium insulsissimum , *maxima sui parte in hypochondrio sinistro collocatur* ; id quod , nisi

Te fallant oculi , vagique sensus

Oppressa ratione mentiantur ;

omnino est conscientia tua & anatomicorum dictatis contrarium. Pancreas , qua ostio suo incumbit in *ἐκφυσιν* , aut adolescentuli nostri duodenum , longe est solidius & crassius quam lienem versus , ibi enim in caudam definit globosumque apicem ; itaque maxima ejus pars dextro potius hypochondrio quam sinistro debetur. Accedit , quod tua etiam

crisi Pancreatis ampullata soboles, & ductu gaudens peculiari & ramis lateralibus, intestinorum tenuium primo adjiciatur, adeoque eadem in regione hypochondrii latitet, qua maxima & solidissima pancreatis portio. Et annon naturæ quadam lege ita factum oportuit, ut qui humorem fluminum instar è longinquo repeterent ductus, ex minori fonte in majorem tandem alveum deponerent: ut, si καὶ ἀπερὸς loquendum sit, principium pancreatis non procul à liene deduci debeat, ostium, ratione alvei deductum humorem vomentis, proxime ab intestino tenui, qua exundat. Iterum Pag. 10. genium ostentas tuum per ignorantiam δειλότατον: *Colorem pancreatis si spectes, inquit, plurimarum glandularum adinstar pallidiusculum apparet, sanguis enim pancreati non nisi levissimam tincturam largitus est.* Mira ista ἀδελόλη glandulæ cum glandula; certe comparatio nisi inter diversa numero aut specie nulla est. Hic tu pancreatis colorem glandulis affini- las, quasi aliud à glandula esset pancreas: sed est tuo forte judicio *parenchyma*, ut aver- sa doces pagina, haud inepte ergo virgam ef- fugis Aristarchi; verum alia tum charybdis, pallidiusculum apparet nihil, quod παρέγχυ-
μα

ma est, id est, sanguinis circum vasa adfusio, nec levissimam modo, sed profundam obtinet & saturam tincturam, concreti sanguinis æmulam; ut vel in hepate apparet & placenta uterina: adeoque miror, quod, qui parenchymata foro proscribis medico, nunc in glandula ausus fueris hoc significatu uti longe alieno. Pag. 11. *figura illius oblonga est, & circa intestinum duodenum latior crassiorque conspicitur, versus lienem vero tenuior & angustior apparet.* Et hoc ædepol urbanum, quod scapham scapham nominare non sustineas, colorem colorem, figuram figuram; imo, quasi veritati velles injuriam facere, colorem appellas non pallidum sed pallidiusculum, blanda & jure suspecta diminutione; nunc rursus consimili fucō oblongam vocas figuram, quam longam esse & tute scis, & omnes perinde anatomici assentiuntur. Ibidem, *figura circa intestinum duodenum latior crassiorque conspicitur, versus lienem vero tenuior & angustior apparet.* Tu, ut hæc exprimas, rara uteris & rhetorica figura. At semel bene te vidisse res digna annalibus, sed dum bene vides, adeo te tactu non esse contentum, ut ceu visus objectum figura esset, à solis oculis exigeres testimonium, anatomico donari non potest. Hinc vox trepidationis

plena *conspicitur*, tanquam à tactu redargueretur. Sed quid hoc monstri? *versus lienem vero*, id est sinistrum hypochondrium, *tenuior & angustior apparet*. Non vides ergo nisi per caliginem. Sed non respondet, quod paragrapho proximum præcedente dictabas, *Pancreas maximam partem in hypochondrio sinistro collocatur*. Itaque noluisti, credo, diversam sententiam sequi: salvo scilicet paragrapho illo dicere poteras *τὸ apparet*, *τὸ est*, non poteras, quippe quod falsitatis manifestæ damneret paragraphum præcedentem. Pergit de figura loqui; *in variis animalibus quasi bipartita est*, ita ut pars una *versus ventriculum ascendat*, altera *secundum intestinorum ductum per mesenterii membranam, cui undique annectitur, descendat*. *τὸ versus lienem versus ventriculum*, non constanter satis. Equidem sub ventriculo se recondit pars ejus, pars intestini sequitur tractum, non intestinorum, sic enim universo abdomini æquales Pancreatis figuram; hic si tuum illud *apparet* irrepsisset, modestiam tuam extolleremus adolescentule. *Quantitas*, porro, *in sanis modica est*: moderatam voluisti dicere aut mediocrem; quod enim modicum est, exile & monogrammon haberi debet. *Longitudo ejus ut plurimum octo vel decem digitos transversos æquat, quem terminum*

num in hominibus recta valetudine fruenter raro excedit. Cur ergo in tabula, quam ex archetypo designasse te gloriosissime prædicas, tot numero digitos non exprimis? sed quam in aliis omnibus neglexisti συμφωρίαν, etiam hic nulla tecum fuit. Latitudo ejus ordinaria duos digitos transversos vel duos cum semissi continet. tu sane semissis juvenis, qui in declinando falleris. Latitudinem hic describis, nescio, quam, an eam prope ἐκφυσίαν, an vero quæ lienem versus: utraque autem latitudo immane quantum differt; tu à te ipso suffeno nihil differs. In crassitie eadem peccas, longe enim ad lienem tenuius est corpus, quam ad ἐκφυσίαν, adeo nec verisimile loquere nec verum frutex. Pag. 12. Arteria Pancreatis originem ducunt à Cœliaca. Sed non decuit te aliud chartis illevisse, quam notas quisquillas; nam, ut Anatomicus sis, nominanda fuit illa cœliaca, quæ ramum committat Pancreati, triplicem enim esse oppido notum est. Jam æque inficetum, venæ à ramis splenicis: religio est tibi vocare duodenalem; nimirum te fugit hanc aliam esse à splenica: tandem ergo disce inter pancreaticas copiosissimam esse duodenalem, non à splenico ramo, sed ipso trunco prognatam. De Nervis, in quibus

bus adeo curiosos se exhibent & Whartonus & Willisius, ne quidem vacat te audire. Ibi-
dem, *ductus sibi proprius à pancreatis parenchy-
mate originem mutuari videtur*, fidentior te
Whartonus, cujus hic verba clam allegas,
mutuatur scribit. Sed ut fuko obvelares pla-
gium, meticulosa voce *videtur* occurren-
dum fuit. Quæ vero de generatione hujusce
ductus constituis, peponem te esse palam
evincunt: non enim carnis vel glandulæ aut
parenchymatis habet quidquam, sed ex mem-
branarum junctis lamellis, quæ singulas cum
glandulas tum glandularum interrepunt fo-
liata, validi exoriuntur membraneique ductus
in communem alveum divertentes, ductum
scilicet Virsunganum. Pag. 13. de ductu lo-
quens, *magnitudo ejus, inquit, calami minoris
scriptorii crassitiem habet.* crassa hæc & ver-
vecum patria digna comparatio, neque enim
tantus est hiatus, quantum *scripturiens* tibi ca-
lamus, justo forte minor, effinxit, sed spe-
cilli averfi tantum non capax. Pergis, in pro-
gressu vero in laterales ramos majores hinc & mi-
nores ad omnes pancreatis glandulas excurrentes
dividitur & sensim attenuatur, ita ut quo ma-
gis lienem appropinquat, eo minor evadat minores-
que ramulos emittat. Omnia dura & solæcis-
morum plena. Nunc denuo ab intestino re-
petis

petis pancreatis initium, & conceptissima oratione diversum ostendis naturæ iter. Progressus equidem alvei ab ostio non est sed à fonte, rivuli non à flumine excurrunt, sed à suis singuli scatebris; & ut agnoscas quam tecum ipse pugnes, cum scripseras ante, *glandulas singulas ex se emittere vascula, quæ concurrentia in medio pancreate ductum ejus constituunt*, nunc tanquam Gorgonis viso capite, *majorem ductum in laterales majores ad omnes pancreatis glandulas excurrere*, contrario & inepto judicio reformas. Ita nec in imagine illa tua fidem naturæ servare ausus es, ut, qui inceperas omnia invertere, eodem pede pergeres *ὀμνηκῶς, ὑπερὸν πλεόντερον*; te vero etiam tantæ subtilitatis arguunt olidissimæ chartæ, ut *fabricam visceris ante situm* olfacere queas. In figura hoc peccatum esse sancte adjicio, quod ductum illum & crassiolem justo & breviorẽ designaveris, sed *scripturienti calamo* mos fuit gerendus. Verum dum per hæc fastidio incedere, unum nunc notabo sed magnum vitium, neque huic nostro tantum juveni, sed præceptori etiam suo suisque laudatoribus, ut similes habeant labra lactucas, quam familiare. *ductus ille*, inquit, *aliquando simul intrat cum ductu bilario intestinum duodenum, aliquando vero seorsim illud perforat.* Ex-

pian-

piandus ergo portentosus error & pœnitentia diluendus. Duodenum falso vocas à præceptore tuo edoctus, in quod se exonerat pancreatici canalis ostium, non enim, pace vestra liceat dixisse, δωδεκαδάκτυλον est, sed ἑκφυζις, sed intestinorum primum. Qui in jejunum negas exire canalem illum, idem neges necesse est in duodenum, est enim ὁμώνυμον; at qui in primum exire intestinorum lubens concedes, in ἑκφυζιν quoque exire fateberis, & cum cyclicis illis Anatomicis, magnis compilatoribus, & licet praxi se devoverint, incruentis tamen lanistis παλινωδίαν canes. Tu, si modo Græca juvat respicere, aut Delphicum super his consule anagnosten, aut Herophilī audi Galenique testimonium, quod nec detrectabo recitare, quando hæc adeo in re medica magni sunt momenti. Est iterum vocandus ad partes de usu partium liber quintus cap. 3. πρῶτον μὲν πλὴν ἑκφυζιν, ait, δεύτερον ἢ πλὴν νῆσιν, τρίτον ἢ τὸ λεπτὸν ἔντερον, καὶ τέταρτον τὸ τυφλόν, καὶ πέμπτον τὸ κῶλον, ἕκτον τὸ ἀπώδυζμένον. Estque illustrior ille in Anatomicis Administrationibus locus lib. 6. cap. 9. ubi

ubi πρῶτον μὲν εἶναι, repetit, ἡ ἐκφυσις
 ἀπασα τοῖς τοιούτοις, ἣν ἐκ τῆς πυλωρῆς
 λαμβάνει τὸ ἐντέρον, ἱκανῶς ἐστὶ σενη, μὴ
 ἢ ταύτῃ δωδεκαδάκτυλον εἶναι τὸ μήκῃ,
 ὡς Ἡρόφιλος ἀληθῶς εἶπεν, κατὰ κάμπτει-
 ται πολυειδῶς εἰς ἑλικά ἀγγείων παμπόλ-
 λων πλήθῃ ἔχουσαν, ὅπερ ὀνομάζουσι νῆ-
 σιν, ὅτι κενὸν αἰεὶ τροφῆς εὐρίσκεται. Jam
 ut in distinctam illam ἐκφυσιν exire osculum
 pancreatici ductus credas, vel unum hoc ar-
 gumentum evincit, τὸ τὴν χολῶδες πεΐπλω-
 μα, ait Galenus lib. 5. cap. 3. μικρὸν ἀνωτέ-
 ρω καὶ πρὸς τὴν κοιλίαν ἐκφυσιν οἱ χολα-
 γοὶ πόροι κατὰ φέρουσι. Ut ergo tandem
 in gratiam redeas cum natura matre, & ni-
 hil in fraudem Anatomiae committas: anti-
 qui certe melius te docere ordinem illum po-
 tuere, quam superstitiosa illa novaculae acies,
 qua tu adeo confidis. Sin autem injuriam te
 accipere putas, quando tot tibi in cœnam
 apponuntur Græca, Celsum tibi adjunge Ro-
 manum, & postquam semel iterumque te
 flumine vivo ablueris, ingenii tui lapsus hu-
 militer agnosce. Eadem pagina falsa experi-
 menti negotiatio: simplex, dicit, ut plurimum
 occurrit ductus, Pancreaticus in hominibus, vitu-
 lis,

lis, porcis, leporibus, cuniculis, felibus, canibus, lucis, carpionibus, anguillis, viperis, barbis, &c. O mirificum naturæ mystam! Pisces inter simulant viperæ; nimirum, si bene calculum ponis, ad anguillas pertinent, c. ppe quas Campani vocant *anguille di bosco*. Ductum te vidisse simplicem in piscibus, credere non possum, jures licet & Samothracum & nostrorum aras: est enim certe multiplex in *scelvisso* nostrate, est quoque in acipensere & omnibus illis, quos enumerasti, piscibus; sed tua illa volatica manus impar fuit exquisitori spectaculo; nam hoc pluribus quoque accidit, ut præ festinatione nec umbram visceris nec ἀνάλογον τι agnoscerent. Hanc Juvenis contumeliam non tulit, sed Anatomix fidem quam liberaliter invocans hoc se solo tutari perseverabat: ergo, nequid in consuetudinem peccaretut receptam, unus delectus est ex Anatomicorum ordine Clarissimus Magister, qui ambiguam litem novacula finiret. Ille, ut in minimis quibusque & ipsis infectis curiosam moverat manum, diutino & sollicito usque labore in piscibus quoque pancreas, sed obscurum, sed nothum, repperit. Itaque mirari se dicebat confidentiam Juvenis, qui illos potissimum pisces protulisset, in quibus minutissima essent visceris lineamenta, & vix agnos-

agnoscendæ canalium notæ , cum in *Scel-*
visso, *Cabeljavo*, & ipso imprimis acipensere,
vastum sit & conspectius pancreatis corpus,
vastiores ductus & succo abundantissimi :
quare & phialam ostentabat pisculenti pan-
creatis succo plenam , quem sine artificio,
solo manuum tractu laciniis expresserat ven-
tosis ; nam laciniæ potius videntur aut ap-
pendiculæ membranosæ , quam vel *ἀδενώ-*
δες *τι* aut *παγκρέον*. Idem quoque in per-
ca , in asello majore , hippoglossio Rondele-
tii & aliis experimenta confirmabant, in om-
nibus autem copiosior lymphæ , & vel post
mortem aliquandiu exæstuans , ut malignita-
tis suspicionem effugere noster nequeat bar-
batulus, qui à canibus maluerit succi repetere
naturam quam piscibus , tanquam satius esset
cani quam pisci hominem componi. Pag. 19.
nam per plura errare indignum est, Cum jam
de modo insertionis satis superque dictum sit , re-
stat etiam ut de insertionis loco , ut pote ad ne-
gotium nostrum magis spectante aliquid addamus.
Adeo nunc Grammatistam agis , ut modum
cum numero confundas , nunc cum de oscu-
lorum numero frequentes implevisse versus,
de modo *ἡδὲ γού*, transegisse jam te de mo-
do inepte credidisti. Ad modum certe usum-

que

que anatomicum pertinet obliqua illa osculi pancreatici membranas inter curvatura, sed hoc præterire debuit hominem plane ἀπέ-
 ὄδοι : de loco nunc iterum infusurrat, quem tamen toties ante indicarat. Ibidem, *Ductus* *exonerat se in hominibus quatuor digitis transver-*
sis sub pyloro, in avibus vero octo circiter digitis
transversis sub pyloro, in leporibus & cuniculis
quindecim vel sedecim digitis transversis sub pylo-
ro. Equidem misera isthæc & inanis redun-
 dantia; certe de stomachi tui recusatione non habeo quod timeam, nam cum morosiores circa victum blandimenta solent appetere, quibus mutant saponem, tu solus eandem cram-
 ben & toties recoctam stomacho concilias calloso: ego autem non video ingeminatio-
 ne isthac invenusta doctiorem fieri quen-
 quam posse. Accedit quod, dum *sub pyloro* exitum ductus pancreatici describis, extra in-
 testinum & forte in uteri cavitate quæren-
 dum propines: sed minus offenderet, si ul-
 tra pylorum osculi designasses hiatum; at
 quod geometricè definis à pyloro interval-
 lum, minime autopsiæ, sed tuæ respondet te-
 meritati.

Sed jam sæpe tuæ gravis urit sarcina chartæ,
quodvis malim, quam in te castigando om-
 nem

nem perdere operam, sed jam finiti modo capitis solatio teneor, si unum adhuc aut alterum concoxero tædium. Pag. 20. *Ubi ductus in intestinis vel in Ventriculo exitum habent, interior illius partis tunica prominet umbilici fere ad instar corrugati.* Longe injustior comparatio, multum enim hæc distant umbilici & osculi Pancreatici rugæ. Umbilicum dabo corrugatum esse, in illa tamen corrugatione nihil usque prominet, sed reducta intus fossula cavatur. Ergo, cum protuberet Pancreatis osculum, umbilicus recedat, dissimile est argumentum: at si vel ex flatu aut aquis prolapso in hernia umbilico tumidulum Pancreatis osculum comparasses, liberaveras te dudum à censura hac. Sed quod *nulla in toto ductu pancreatico unquam reperiatur valvula,* etiam hoc sine omni modo & modestia, sine omni jure atque honore effutis: quippe si vel una Anatomicorum scrinia, vel Lyseri illum cultrum Anatomicum pervidisses, abstinueras, scio, tam universali & Dictatorio axioma. Sed qua tu impudentia in universum negas dari valvulam, ego contra esse semper valvulam, esse septum majore tibi fide adfirmo. Quod vero isthoc, quidquid est valvulæ, fefellerit volatilem & pene mercurialem manum, non miror, nam qui insertionis il-

lius pancreaticæ formam non agnoveras, ut in illa latentem valvulam agnosceres impossibile fuit. Et ne hoc invito tuo genio dictum videatur, oculis sane tuis exhibebimus septum isthoc membraneum perbelle rugosum, exhibebimus etiam, quando ita vis, siccum & luculente expansum. Ergo nunc tandem, Dii Deæque quique in concilio estis, sollicitum pectus exhausti, & ex capitis mendacissimi atque impudentissimi nævis Adolescentuli æstimavi ingenium; vos porro, quid ab ejusmodi maculoso scriptore in rem literariam venturum sit damni, ipsi prospicite. Ego, si quid vobis consulere possum, litem intendi improbo prævaricatori suaferim, & ex finita statim lite, nequis provocationi sit locus, Rhadamantho tradi in potestatem. Dixeram, cum Mercurius concilii excipiens vota, oratum ad me venit, ut postquam insulsissimas plane nugas & venales sardos auribus accommodassem quamvis morosissimis, pergere in censura haberem & novo itidem insultare capiti. Sed jam vires conclamatae erant & in propinquo deliquium; itaque parata me excusatione vindicabam: at neque hoc misero profuit, nam & Mercurius Deorum rursus auspiciis legatus venerat, & ipsi in concilio heröes

ca-

Æsculapii & Apollinis. 101

capitum inclinatione detrectanti instabant. Igitur, cum missionem obtinere non poteram, periculoso horruï frigore, atque ita, me Hercules, indolui, ut, nisi Nectare, quod prope erat, defectum os proluissem, exivissem plane à me. Jamque redierat animus, cum ego, rogo fidem vestram, annon, qui me hoc opere censorio ad deliquium exercui, annon jure aliquo meo effugere hoc judicium queam: vos modo respicite caligantem hunc vultum, trementes in fine manus & labantes omnino poplites, parum certe abest, quin sine nervis ambulem. Agnoverat imbecillitatem Mercurius & in concilio traducebat, cum Canymedes adclinatus lateri Jovis pateram porrexit impletam veteris Bacchi, meque non tralatitia humanitate salutavit. Siccatum ex lege calicem reddebam, quando Mercurius extrema me parte potionis spargebat, ut scilicet plumbeum oris colorem vini purpura dilueret. Itaque, cum frustra implorassem Quiritium fidem, ad novam accingebar censuram, sed desultoriam & levem, quod vigor ille pristinus jam exoleverat: & cum roganti mihi concessissent in quoscumque vellem textus impetum facere, deposita tantillum urbanitate, *Διγαλενικώτατον σπέρμα*, &

quam belle noster quoque ratiocinaretur, expendere pro illa mea imbecillitate aggressus sum. Jam quocunque me verterem, impurissimi textus vuinerabant, sed ne per plurima traherem officiosas aures, Pancreatis illum succum, jugulum Thrasonici Juvenis, petii, & ex uno quidem capite quinto post diaria asellum sumsi. Pag. 65. censorie definit; accidit huic succo pancreatico satis magna copia ad intestinum tenue continuo delato, ut cum bile similiter continuo tamen folliculo fellis quam ex ductibus hepaticis, ad duplam vel triplam quantitatem, eo delata ibi lucta quadam attollatur ac effervescat. Nihil unquam hoc paragra-
pho perplexius; omnes ego huc Gratias, omnes Lepores obtestor, an quenquam inde eruere bonum sensum queant: Gallus interpres melius ipsum declaravit quam ipse se, ac proinde non verebor citare testem, tu Mercuri, tu phaleratam linguam concilio explana. inquit ille pag. 55. *Ce suc Pancreatique estant porte en assez grande quantite dans l'intestin gresle & se meslant avec la bile, qui y descend aussi continuellement en quantite double ou triple du suc pancreaticue, y fait une effervescence.* Sed unum hic odoror, nempe, cum per Malpighium admonitus esset ex hepate perinde bilem descendere atque folliculo,

culo, non ausus fuit verissimo dogmati obnuntiare, sed conturbata verborum serie, ut obstinato etiam tunc Præceptori velificaretur, clarissimi experimenti fidem suspendit: sic ergo, ipso hoc volente, in *tamen* coaluit, unum & solidum vocabulum, quod dispesci debuerat in duas particulas monosyllabas, *tam ex*; ineptum etiam hoc est quod *quadam* pro *quadam* exeunte paragrapho, excidere sibi passus sit. Hisce vero ita emendatis sensum constare paganæ Latinitati existimem; sed experimento quæ fides? ita ut nulla cum experientia conciliari possit, id quod nunc deducendum mihi est. Ad hæc Chrysippus. qui me tanquam unum ex Philosophis intuebatur, veritus ne auribus tam subtilibus proluxa oratione insidias facerem, quin, inquit, mitte isthoc dicendi genus, & concisis terminis & ἐν συλλογίσμῳ, si placet, propone, quæ Barbatulus noster fuse adeo disputat & inconcinne: nam ex quo ego, has dicendi figuras, πλεῖν ἄνους vocabat, in Parnassum intuli, non est, ut aliter λογικωτάτοις Deorum mentibus satisfactum iri credas, quam si contortuplicatas ejusmodi & perplexas ambages compendio definias nervoso. Tum ego, faciam iimperata & nisi id molestum

est ὡς ἐν συλλογισμῷ argumentum includam ; sed ita includam , ut , dum Juvenis ludere personam promiscue gestio , ipse vim & fraudes propositionum ex arte significem. Ergo , quod felix faustumque sit , primum excipite & quam imbecillum Juvenis argumentum.

Salsum & acidum committunt effervescentiam ,

Bilis & succus Pancreaticus sunt acidum & salsum ;

Ergo Bilis & succus Pancreaticus committunt effervescentiam.

Rotundus profecto apparet & in se revolutus sermo , sed tamen quid nescio σοφιστής : nam si propositionum invicem exigas partes , subjectum primæ longe discrepabit à prædicato alterius. Acidum & sal illic pura sunt & sequestrata misti elementa , hic ipsi misto etiam adhærescunt & simul cæteris immerguntur. Ino ut suo indicio quasi forex pereat , scripsit paragrapho tertio , *nullum vidimus exemplum spiritus acidi cum sale lixivo concurrentis absque contingente effervescentia etiam satis manifesta , dummodo sublata sint impedimenta ; ergo cum nec bilis sit salsum lixivum , neque succus Pancreaticus acidum , cum , ut*
ut

ut sint & tibi hoc largiamur, *nulla adhuc sint sublata impedimenta*, impossibile est, ut simile *Φαιρόμενον* adeoque effervescentiam expectemus. Verum ut hanc animadversionem effugeret, contraria deinde & minus constante oratione *in Bile salem reperiri, succum Pancreaticum acidum in se continere* excepit, ut sic retractandum argumentum haberim.

Quæ continent Salsum & Acidum, ea invicem effervescent;

Bilis & succus Pancreaticus continent salsum & acidum;

Ergo Bilis & succus Pancreaticus invicem effervescent.

Promittere & hic aliquid visus est initio syllogismus, at ne sic quidem sophismatis injuria caruit. Prima quippe propositio, dum in universalis speciem erat collecta, aliud cogitantes facile suspendit. Igitur, quando limitata fuit & particulari adstricta exemplo, jam satis erat causæ, quo minus hoc in Bile & succo Pancreatico concederemus: scilicet, si prima illa universalis est, mendacissima est, si particularis, in rationem venire Bilis aut succi Pancreatici non potest. Cum nec hoc modo adserta esset ficto dogmati dignitas, ex

quarto & quinto paragrapho mutuatis fere terminis hocnectere argutulum enthymema pro Juvene meo coactus sum : & Bilis quidem causa hunc in modum.

Ex Bile elicitur per Chemiam sal volatilis cum spiritu acido effervescens.

Ergo Bilis effervescit cum succo Pancreatico.

Et in succi Pancreatici gratiam hoc simile argumentum , paragrapho se debens quinto cap. v.

Succum Pancreaticum continere acidum patet experimento gustus ,

Ergo Succus Pancreaticus cum bile effervescit.

Hoc ergo est illud *μυστήριον* , in quo tantum se vidisse Juvenis existimabat , & in quo omnis libelli forma vertitur , propter hoc unum maculatæ sunt chartæ & tot divitis ingenii ordinatæ picturæ : sed in hoc uno totum quoque hoc expugnabitur volumen & Juvenis traducentur dotes. Nimirum in hoc ipso argumento consequentia est iniquissima , nam præterquam quod Chemia in totum mutare rerum habitum possit , etiam mistura efficiet , ut conjunctarum mutuo partium longe alia sit ratio : & supra quod lingua fallere gustan-

tem

tem possit , etiam temporis respectu & cras-
sis mutatione idem nunc diversum à se ipso
erit & alio commendabit sapore. Quod ut
ego primum in bile evenisse credam , iisdem
illis experimentis , quibus ille causam adserit
suam , permoveor. Quare oravi *τὸν ὀπίσθιον*
Ἑρμῆν , ut mihi copiam faceret & vesicariæ
Bilis & omnis illius apparatus , quo Juvenis
hinc inde exsultaverat. Protulit is ergo folli-
culum bile gravidum , & recens à matre ca-
lentem , protulit integram Chemicorum su-
pellectilem pyxidibus digestam , omnis farinæ
salia , lixiva , acida , muriatica , austera , vo-
latilia , & longe plura quæ ad defensionem
sui Juvenis paraverat ; & qui his bellariis ,
inquit , excitari soles , frontem exerce & ,
quod potes , Juvenem redige ad incitas. Er-
go recepi ex ordine acidos primum liquores,
Limonum , Granatorum , Omphacii , Aceti ,
Nitri , Salis vulgaris , Vitrioli ; Bilem adfudi
varie temperatam , calentem , frigidam , re-
centem , veterem , tamen nihil usque effer-
vescentiæ : sed coloris subinde mutatio pro
acidi ingenio in album , luteum , viridem , ni-
grum : quod si autem pusilla illa *ἀλλοίωσις*
effervescentiæ occupet nomen , ostendas ,
quæso , & ostendas *graphice* in corpore quo-
que

que hoc idem obtinere, ubi nulla & naturaliter coloris immutatio, naturaliter tamen est effervescentia. Nunc, si motus aut ebullitio τὸ formale est effervescentiæ, nihil est in experimento quod illam probet. Acetum vero & Limonum succus vix etiam colorem violaverant bilis, unde, cum succus ille tuus, si quis est, multis partibus sit mitior, minus & hic formam temerabit bilis, adeoque hac in ratione longissime aberit ab effervescentia. Quin hoc tute intelligis, nisi πρὸς κέντρα λαμβάνεις, & omnem ejurasti sensum: itaque hunc ego tibi imputo syllogismum.

Si Bilis neque modico nec validiori acido
adigi ad effervescentiam potest,

Ergo neque

Succo Pancreatico, ceu acido longe mitissimo.

Nimirum, qui in experimentis præsidium posueras omne, ab his ipsis diversum edoceri luculente potes; & quid aliud concedit ratio, quam tot inde principia, ex quibus bilis coaluit, obtundere partem & ramenta salis: tum & minor est salini acuminis in misto quantitas, quam ut particulis distentum longe aliis, & olei & phlegmatis, acidi admittat impetus: certe, si rationem secundum

Ana-

Analyſim ineas, ex § xxiv. redundant aquoſi phlegmatis § xxij, cætera pars, quæ commo- de diſtingui nequit, & ſali reſervatur utrique, & oleo & terræ. Deinde, qui *ad duplam vel triplam quantitatem*, reſpectu ſucci Pancreati- ci effluere bilem adfirmas, annon jure ex- ſpectas, ut ſuccus ille natura impotens ma- jore etiam diluvio à bile enervetur, ſed effice jam ut cum ſucco hoc quantulocunque effer- veſcat, non tamen idem efficies ut cum illo, quem tuis ipſe experimentis *aliquando pene inſipidum, nonnunquam aſterum, ſæpius ſalſum* reperiti, efferveſcentiam ſubeat ullam. Er- go, cum dubitares eſſe acidum, verecunde ſollicitus *continere in ſe acidum* paragrapho quinto promittebas, & hoc uno experimento guſtus perſuaſus; nec tu tantum, ſed qui eadem Archididaſcali tenebantur devotione idem ſentiebant. Sed qui me vis credere lin- guæ tuæ quam delicatulæ, permitte quæſo ut Viris prudentiſſimis & guſtu & alio itidem ſenſu prævalentibus, eadem fide occurram. Cades proſecto cauſa, ſi Gliffonium, ſi Lo- werum & Charletonem & quos non viros nominavero, qui ad unum omnes aut inſipi- dum aut *ſubſalſum* ὡς Ἰπὶ τὸ πολὺ prædica- bunt. Sed quem tu illo ſub cœlo guſtaſti ſuccum, acidum fuiſſe nec jurato tibi aſſen- tiar,

tiar, visum tibi sic esse ultro concedam : nimirum qui jam inde à tyrocinio magistrali tenebaris præjudicio, ut imaginarii experimenti fidem unus pro ingenio adfereres, omnem in excrucian-
dis bestiis posuisti operam, &, postquam per durissimas quæstiones vitæ & naturæ perverteras orbem, elici-
uisse te insipido succo acumen credidisti : sed jam sæpissime & tuo certe judicio *insipidus* & *salsus* repertus fuit succus : ergo, quem tute tibi acidum finxisti, à præjudicio fuit, τὸ φαιρόμενον, μὴ τὸ ὄν. Rogo conscientiam tuam an non plurimi, quam in conventibus venditasti, lympham aliam judicant gustus arbitrio, atque tu ipse ; itaque pro tua ingenuitate ostende, cui assensum debeam, si me meo more vivere finis atque arbitrio, etiam diversum sentio : neque enim est, cur uni potius quam alteri adhærescam, quando de uno eodemque jure judicant multi præpostere. At vero certum est, si quis bibulo ductus ingenio præjudicium hausit magistri, inque eo sibi placet quam maxime, non facile dimissurum esse regnantem semel sententiam : uti illis evenit, qui fictam sibi semel ex marmorum striis Veneris imaginem, aliis non usque apparentem, constanter circumferunt, nec ante mittunt, quam
ex

Æsculapii & Apollinis. III

ex iisdem illis striis in aliam fuerint formam deducti. Verum ne in canibus duntaxat experimenti hæere dignitas videretur, ad hominem quoque transiit, & pag. 70. cadaver se incidisse ait nautæ trabis impulsu trucidati, inque eo succum reperisse pancreaticum quem *variis curiosis*, eodem scilicet præjudicio excæcatis, *gustandum præbuit*, qui illum acidum judicarunt, quantum vero ad se attinet, libere profitetur se nunquam in canibus aciditatem magis gratam reperisse. Ad hanc tam insignem impudentiam Cronierus, qui forte in confessum intraverat cruris curationem moliturus, male, inquit, hic barbatulus mea quoque auctoritate ad vappæ suæ, meri titiviliceî, patrocinium abutitur & me actorum testem appellat unicum: nam, siquid linguæ meæ novi acumen, aut insipidum semper vel plerunque salivalis instar feri falsum reperi, acidum vero nunquam, ne quidem in hoc navicularii cadavere: & ne hoc uni Chirurgo credatis, gravissimi quique viri & ipse Nosocomii Medicus testimonium perhibere spectabile possunt, & quia unus ille adhuc aura vescitur mortali, per legatos sententiam exquirere integrum est. Ergo dilecti sunt, qui testimonium repeterent, quod ut verbis facere detrectavit, precibus tandem & inter-

interpositis minis epistola deducere, quare quidve ea de re sentiret, ausus est. Inscriptio erat,

MERCVRIO. PETASATO. CADVCEATO.

DEORVM. ATQVE. HOMINVM.

INTERPRETI.

Intus Gallico omnia strepitu personabant, & quod parum esset Latinitatis studiosus, vernaculo sermone sententiam profitebatur; itaque ut humanitatis quadam specie aditum sibi ad historiam invenerat, *il est donc certain*, inquit, *que Monsieur N. respicit Adolescentem nostrum, ouvrit ce cadavre tout chaud, mais nous ne vismes pas pourtant decouler le suc pancreatique, & il ne peut rien ramasser, que ce qui estoit attache au paroist du Canal, qui consequemment estoit en tres petite quantite; de sorte qu'il n'y avoit pas pour satisfaire a la curiosite de tout ceux, qui l'ont voulu guster, & de ceux mesme, qui le gusterent, le sentiment estoit tout different, ce que j'ay toujours observe, lors que plusieurs gusterent de ce suc, qu'il recueilloit dans les chiens; l'un le trouvant subacide, les autres un peu sale, les autres mesmes ne pouvant faire difference de la qualite dominante, ce que prouve infalliblement, que ce suc n'a pas une qualite bien dominante, &c.* Hæc latius in Concilio traducebat Mercurius & noto sermone

mone significabat, cum ego differentem interpellans, adeo, inquam, hic Juvenis uni experimento quam ambiguo se suamque famam credere sustinuit, & aliorum explodere rationes? Tamen idem hoc experimentum causam reddit ejus perplexam, nam cum uni & quidem præoccupato *subacidum* esse placeret, nonnullis *salsum* muriaticum & plerisque *insipidum* esse placuit, ut ne quis reperi- tus videatur, qui plane acidum ausus fuerit pronunciare. Nunc, si hoc est colligere suc- cum pancreaticum, ramentum acidæ aut putris pituitæ osculo deturbare ductus pan- creatici, omnibus jam experimentorum in- stitoribus etiam sine teste credemus. Sed non interfuit amplius Apollinis nostri acidum esse illum succum, siquidem insipidus quo- que effervescentiam moliri cum bile satis possit. Itaque ut dissolvat nodum objicien- tium, *quod succus Pancreaticus, quotiescunque insipidus est repertus, tunc saltem nullam cum bile effervescentiam excitare possit*: hoc tandem responso miseram elenchi ignorantiam pro- dit; non sequitur, ait Pag. 72. *succum pancrea- ticum quandoque insipidum à nobis inventum, nullam tunc temporis in se aciditatem habuisse.* Arena sine calce; probandum erat insipi- dum plane succum cum bile posse efferves-

cere , at tu ἔξω ἐλαίων , in illo insipido latere aciditatem præfiscine probas , & ut lateat , certe proinde non effervescent , nisi sensui & proxime gustui se repræsentet , neque enim alias constare tibi de acido hoc sive manifesto seu occulto potest. Jam insipida quædam in acida degenerant , nec hoc argumento est latuisse ibi aciditatem , cum mutatio possit esse καθ' ὅλον γῶν , idque verisimile appareat , nam quæ acescunt , præque aut putrefactione aut insolatione mutantur. Sed concedamus præinexistere aciditatis semina , ut tu loqueris Pag. 69. an idcirco agendi aliqua vis erit ejus , quod furtim inest , quod potentia , & , ut te Græce æmuler , περιενοπάρχει : nihil profecto quidquam ab experientia impetraveris. Latet in Melle , Saccharo , tuo judicio , acetum , sed neque ideo cum sale effervescent : latet in Vino acetum , sed vinum , etsi aceti sit seminarium , non tamen solvit Coralia , Succus Pancreaticus ἀπογῶν , quanquam acidum in se contineat , nihilominus fermento non sufficit ; quod si sufficit , jam Mel , Saccharum , & ut intra corporis maneam fines , saliva , lymphæ , chylus , & ipse , si Diis placet , sanguis , quia acidum in se continent , cum sale effe-

effervescent. Credo ego te habere acetum in pectore, Pancreatice Apollo, sed argumentis hoc ego nullis, nec pancreatica crisi possum evincere, ita enim te præbes, quasi inficeto esses inficetior rure, & tam insulsus, quam quod est insulsiſſimum, tuus ille succus theatralis. Eodem tamen paragrapho Pag. 72. ut ostendat succum illum, etiam insipidum, aliquam in se aciditatem habere, hoc utitur trabali mendacio, & quod *emicat velut inter stellas luna minores; spiritus salis*, inquit, *qui est acerrimus, ita cum spiritu vini dulcificatur, ut nulla in eo percipiatur aciditas.* O callosam Anatomici linguam! interroga tuam ipse conscientiam, agnosces luculentam vel fraudem aut stupiditatem, qua vix possibile est exui te posse,

Scillito decies nisi cor purgeris aceto.

Sed ne miremur Dii Deæque, quæ labra, quis illi vultus erat, cum ad unguenti nuper gustum in Theſſalia & stuporem & iniquæ fortis asellum induisset; hinc illa *ἀναισθησία*, quippe quæ nec carduos à lactucis distinguat. Alteram difficultatem sic infringit pag. 73. *Quod Bilis & Succus Pancreaticus noster, observa arrogantiam hominis, diluti cum chylo possint effervesce*, probat oleum vitrioli aqua pura dilutum longe majorem effervescentiam exci-

tans cum limatura chalybis, quam in purum absque aqua cum illa permisceretur. Hinc sequitur, ipso differente, chyli dilutum minime impedire, quo minus effervescentiam subeant & Bilis & Succus Pancreaticus. Certe cum similia sint, ut in uno aliquo tertio conveniant, fieri potest, ut in omnibus, non potest, sic enim plane eadem forent. At jam in hoc sibi respondere succum pancreaticum & Vitrioli oleum, in hoc bilem & Martis limaturam, ut non nisi temperata effervescent, licet in uno eorum concesserim, non est ut in altero concedam. Imo, si qua instantia est apud te fides, longe ego plura componam, quæ ad aquei aut oleosi accessionem effervescentiæ minuunt motus aut extinguunt, quantum, quacunque etiam ope adniteris, reperies, quæ eundem æstum promoveant. Ergo indica rationem, obsecro, quare uni & incongruo experimento adhærescere satius sit, quam plurimis admissim convenientibus. Si positum animadvertis intestini, exæstuante chylo & ἐκφύσις pandente membranas, coire necesse est Pancreatici & Choledochi ductus oscula, vel ab hoc solum; ne purioris alimenti polluaturs transitus. Sed aliud commendat divinius experimentum, & quod propius, ut ipse dicit, ad negotium accedit. Sumsit lac
vac-

vaccinum, atque illi cum sale tartari diluto affudit spiritum Vitrioli, & statim excitabatur effervescencia, quæ longe diutius durabat, quam si absque lacte commissa forent. Forma argumenti ejusmodi hinc elicitur.

Spiritus Vitrioli & Sal Tartari per se acrius effervescencia per lac vaccinum ita temperantur, ut minus exæstuent,
Ergo Chylus quopue non extinguet sed trahet B. & S. P. effervescenciam.

Sed remetiari tibi eundem illum syllogismum non, uti ille est, intortum, sed planum & integræ fidei.

Lac vaccinum mitigat furorem Sp. Vitrioli & Sal. Tartari.

Ergo multo potius Chylus lenem per se B. & S. P. effervescenciam extinguet.

Valet enthymema, & suis constat terminis, tu illud ad ingenii tui incudem expende. Verum & tertiæ novissimæque, ut ille putat, difficultati remedium inventum; nam cum objicerent, succum Pancreaticum acido salsum, prout ordinario reperitur in canibus, non posse effervesce cum bile; huic, inquit, objectioni respondere quam facile possimus, & quia in experimento particulari universa rationis efficacia erat, qui, pergit, spiritum aliquem acidum vi-

triolo , in quo sal marinum fuit dissolutum , cum oleo tartari permiscuerunt , facile hoc concedent. O Juvenem inconsideratum , & nulla sua culpa σοφιστικόν ! denuo elenchum ignoras ? scilicet , ostendere debebas , salem *marinum* , *fosilem* cum oleo tartari effervesce , & mutato schemate vitrioli spiritum adsciscis in partem paralogismi ? in solutione puri salis hoc tentandum fuit , non in mistura acidi & falsi , sic enim non illa , sed tua isthæc verba falsa sunt muriatica , sine lepore & gratia. Hunc ergo in modum perplexior est reddita juvenis nostri causa , dilutum plane & in vappam versum succi acumen , & in uno capite , cum universi voluminis , tum ipsius magistri prodiæ vires. Jamque juste me ab officio retrahebam , cum ἐπιφώνησιν imputaret Mercurius , & vanescenti jam fatuæque lymphæ hoc merito tribueret funebre elogium , & , quo Dii hoc audirent , omnino Græcum.

Σύκκη & Πανκρεατικός
ὁ νεογνής
συλλογισμῶν πλοκαῖς

συμ-

συμμεταμορφωθείς
 τοῖς ἐοῖς ὡδραστάταις
 καὶ σραφθείς
 εἰς ἀναλον ἢ μωρόν
 ὀψώνιον
 ἐν τῷ μὴ ζεῖν
 ἀπέλιπε
 ζᾶν.

Ego ut me tandem tam molesto onere exsolverem, hoc vernulo claudere epilogo orationem gestiebam; & ergo inquam, tam temerarii sunt studiosi Juvenes, ut ad unius inepti Juvenis assentationem devoveant animos suos, & hoc proxeneta Magistro concilientur averso; ergo unus est succus Pancreaticus, rumore duntaxat vulgi & adolescentuli mimo factus nobilis, qui teneras fascinauit tyronum mentes, & hoc uno imbutis præjudicio omnem ejecit veriore doctrinam, neque alium regnare passuri sunt præter Apollinem Pancreaticum? vel an una compendiaria tanti debuit esse unius ἀλαζοχανοφλυάρη Thrasonis & adjuvantis Magistræi auspiciis,

ut illam quamvis lutosam & inhospitam insistere haberent, potius, quam ut plana & consultissima via iter sibi ad veritatem facerent? A verruncent hanc pestem Dii Deæque, nec sinant fidem jurejurando datam scelere violari. Postquam hoc exemplo deferbueram, virga me coercuit Mercurius, & ne pergerem identidem monens, tandem inquit; æstimanti quidem mihi, negotiose Censor, operæ pretium fecisse videris, qui ab inficeta turba sublatum hunc Apollinem, nudum & ut sibi constabat, sine ullis offuciis in theatrum produxisti; merito tibi nobisque gratulamur, quod fluxas nostras mentes certo evicisti iudicio: nunc, quod nostrum est, licet satis erat Thessalicæ nuper magæ pœnas dedisse, alio supplicii genere persequemur, & cathedræ honore, quem temere ipsi concesserant bullati proceres, tum maxime *literatorum commercio* submovebimus: & ne aliquam sibi ad vocationem relictam putet in laudatoribus suis, eadem cura, dum hæc reformamus, etiam illum, qui totum de succo Pancreatico centonem in partem appendicis Vellingianæ trahere non dubitavit, quamvis nuper tam frictum hunc reddidit Bibliopola, quam frictum est cicer, tamen pro nostra potestate cum omnibus suis miscella-

cellaneis & compilatis undique commentariis fidenter rursus damnamus. Formulam in Juvenem recitabat Præco hac voce. Quod Barbatulus N. nuper contra leges atque auspicia, nec legitima ætate, eo audaciæ est progressus, ut fictam ex ingenio lympham in oraculo ostendere, & picturis miraque sui imagine nobilitare cœperit, in fraudem esse sanctissimi Medicorum conventus, Deorum una est & indubitata sententia, quare, ut in eum pro tribunali more majorum animadvertatur sollicitè rogant. Ergo cognitio ad Medicos spectabat, qui, ut diu multumque de supplicii sorte differuerant, & non unum modo libellum, sed & singulos Veneris propatulæ interpretes, etsi pro his se interponebat mulieraria turba, nec quos ipse tantum composuisset, sed quos alii quoque novissimi styli & Asianæ luxuriæ, in disquisitionem miserant, illos etiam supplicio addicere gestiebant. Itaque ex omnibus terrarum angulis præsto erant diversissimi generis libri, & ipsi Adolescentuli nostratis advocati; Auctores ipsos pudor ad Præconis vocem domi abdiderat, quorum pars epistolis ultro citroque mittendis, pars observationibus & receptulis, etiam supra quam quod experti erant, totos centones impleverant: quos certe

omnes, titulis, imaginibus & longe aliis phaleris superbos vindex librorum damnandorum hoc sub elogio Vulcano consecrabat.

At vos interea venite in ignem,

Pleni ruris & inficetiarum,

Annales Volusi, cacata charta.

Censor, postquam exuri tot nova commenta & ipsum succum Pancreaticum vidit, permotus fato clarissimæ lymphæ, ut ne ex omni hominum memoria evelleretur, hoc saltem elogio fumantem prosequi succum decreverat, idque in persona.

EGO

SUCCUS. PANCREATICUS
AMBROSIA. NUPER. DAPES
ERIDIS. POMUM
IN. GERRAS
IN. INUTILES. MÆNAS
POTENTISSIMA. IRATI. BILE
CONVERSUS
ANIMAM
VT. ACCEPERAM
TVMULTVARIO. REDDIDI
ET. QVOD. POTVI
CONJUNCTISSIMÆ. LYMPHÆ
BILI
VALERE. DIXI
ET. VIVERE.

At

At Mercurius hoc tinnitu revocatus, aliud quoque succo destinabat tabescenti, & hanc recitabat Apocolocyntosim.

HVC. BILIS
HVC. PEDEM. REFER
PITVITA
VESTER. QVONDAM. SOCIVS
SVCCVS. PANCREATICVS
EFFERVESCENTIÆ
TRIVMVIRALISQ. IMPERII
PARS. MAXIMA
PRO. QVO. TOT. SVNT
BELLA. PVGNATA
VNIVS. DIALECTICI
VALIDA. IMPRECATIONE
EX. ACIDO
IN. CVCVRBITIVM
VERSVS. SAPOREM
STATIONEM. DESERERE
ET
RES. SVAS. SIBI HABERE
JVSSVS.

Cum-

Cumque Momo res digna titulo sepulcri videretur, adjecit & ille supremam conditorio inscriptionem.

EGO
 SVCCVS. PANCREATICVS
 ÆSCVLAPIO. ET. APOLLINE
 VNICIS. MEIS. ADVOCATIS
 ALTERO. FATO. FVNCTO
 EXGVGNATO. ALTERO
 PARTES. MEAS. LVDERE
 DESII
 A. KAL. GRÆCAS.

Hisce cum titulis & ferculis apparato funere efferri succum placuit, ordinatæ sunt & præficæ, quæ cum alias næniis suis, nunc elogiorum tristissimo cantu sequentium fallerent aures: ergo dum more majorum funeratur, missus est ex Parnasso præco cum edicto; Neu quis succo in lethen, in obliviam præcipitato, ubi una & suprema effervescentia omne, si quod habuit, acumen posuisset, tanquam acido & æstus capace uteretur, aut cum iis consuesceret, qui hoc obstinate etiam defenderent, placere enim, esse civiliter mortuum, qui in Veritatis & Hygiæ fraudem

dem imaginario sese addiceret & falso præ-
judicio: Qui faxit, poena teneatur & præ-
ceptis legum. Hoc tandem peracto, fit
discursus, scabella concrepant, & Mercurius,
cum avide cuperet missionem, hoc clausit mi-
nimum opprobrio.

*Hæc satis ad Juvenem, quem vobis fama su-
perbum
Tradit & inflatum.*

F I N I S.

Bayrische
Staatsbibliothek
München

Nr. 3009

Ausgang:

Pechlin, Johann Nicolas,

[Metamorphosis Aesculapii et Apollinis Pancreatici] Jani Leoniceni
Veronensis Metamorphosis Aesculapii et Apollinis Pancreatici

Gratianopolis 1672

L.eleg.m. 487

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10576411-9